

kt

Arbejderbevægelsens
Bibliotek og Arkiv

10

april 1986

- **Flygtninge og racisme**
- **Fremtidens socialisme**

Kommunistisk Tidsskrift - udgivet af KAP

Er flygtninge danskernes nye plage –
og racisme den uundgåelige reaktion?

*To artikler prøver at se spørgsmålet i
en historisk og politisk sammenhæng.*

Skal fredsåret 1986 give lige så strålende
resultater som Ungdomsåret 1985 – eller hvad?

*En artikel og et digt om behovet for
nye dimensioner i fredsbevægelsen.*

Afghanistans modstandsbevægelse er mange ting
– her er lidt om dens maoistiske del.

Utopi eller politisk videnskab?

*En artikel om idylliske ideer, og to
anmeldelser af "Oprør fra flertallet".*

Hvorfor mon 2. klasse er morsommere end
1. klasse?

Anmeldelse af to nye tidsskrifter.

Digte kan også bide – .

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

3260882588

Forlaget KT
ISSN 01051903

10,-kr.

De flygtningeproblemer, som vi ser i Danmark i disse år, og den store indvandring fra den tredje verdens lande, som er foregået gennem de sidste ti år, er resultater af imperialismen. Når disse mange folk må forlade deres hjemlande - enten på grund af krige som i Mellemøsten, Vestasien, Vietnam, Afghanistan og Mellemamerika, eller på grund af umulige levevilkår som i Tyrkiet, Pakistan og Jugoslavien - er årsagen at finde i den imperialisme, som dominerer landene overalt i verden i dag.

Det er imperialismen - først og fremmest den sovjetiske og den amerikanske - der står bag de krige kloden rundt, som tvinger folk i landflygtighed. Og det er denne imperialistiske verdensdominans, der er baggrunden for, at nogle - de fleste - lande i dag ikke kan give deres folk ordentlige eksistensvilkår.

Så længe der findes imperialismen, vil der fortsat opstå flygtningeproblemer. Også danske kan meget vel på et tidspunkt blive tvunget på flugt i tilfælde af krig i Europa. Derfor må den demokratiske kamp for flygtninges og indvandreres vilkår ses i en bredere sammenhæng og forbindes med kampen mod den egentlige årsag: imperialismen.

Svend Aage Madsen

Indhold:

FLYGTNINGE:

Flygtninge og racisme
historisk set - *nogle*
teoretiske overvejelsers. 3

Har KAP en
flygtningepolitik..... 16

FREDSBEVÆGELSEN:

Fredsår - og hvad så..... 21

Erklæret fredsår 25

KORT OM:

Den maoistiske del
af den afghanske
modstandsbevægelse..... 26

DEBAT - ANMELDELSER - DIGTE m.m:

"Ulven og lammet" 28

*Socialismens diskrete
charme* - anmeldelse..... 33

*Philip Arctander som
rød lyriker* - anmeldelse... 36

På 1. og 2. klasse
- anmeldelse..... 38

Serenade 40

Tamfuglen 41

Noter..... 42

Forsidefoto: Pia Hansen/2. maj. Tegninger: Per Johan Svendsen.

kt

Kommunistisk Tidsskrift udgives af Kommunistisk Arbejderparti.
Redaktion: Philip Arctander, Kari Sønsthagen (ansv.) og et udvalg.
Sats og tryk: Forlaget KT. Pris i løssalg: 15,- kr.
Du kan få de kommende 4 numre tilsendt ved at indsatte 60 kr. på
giro 7 089465, Forlaget KT, Studiestræde 24, 1455 København K.

Flygtninge og racisme – historisk set

Flygtninge er ikke noget nyt fænomen, og racisme er ikke et nyt problem. Begge dele er produkter af kapitalistiske landes imperialism. I det lys kan man måske se klarere på de aktuelle danske problemer.

Af Grethe Jensen

Denne tegning af Bo Bojesen, der bragtes i Politiken som kommentar til "grønjakernes" fremfærd i august 1985 med underteksten:
" – Vi danske må stå sammen i en tid, hvor vi trues fra alle si-

der!", illustrerer flere af de centrale temaer i racismeproblemet:

– Er racisme kun noget, der knytter sig til nogle få stupide (bemærk det abeagtige udseende) og

voldelige personer af formentlig 'proletarisk' herkomst, eller findes racisme også i andre klasser og lag?

- Hvornår bliver påkaldelsen af det, der binder de to på tegningen (og os andre ca. 5 millioner) sammen - nemlig det, at vi er danske - en reaktionær og chauvinistisk frase?

- Hvorfor vender nogle underprivilegerede grupper sig aggressivt mod andre ligeså eller endnu mere underprivilegerede grupper som indvandrere og flygtninge fremfor at vende sig imod det klassesamfund, de har en fælles interesse i at ændre?

Har vi fået racisme i Danmark?

1985 blev året, hvor vi skulle opleve, at slagord som "Hold Danmark rent" og "Danmark for danskere" kunne lanceres. Selv om disse slogans kun vandt opslutning hos få, må man dog spørge sig selv, hvorfor f.eks. et parti som Fremskridtspartiet troede, at de kunne slå mønt på denne sag. Og svaret ligger ikke langt væk. I de foregående år var og er det lykkedes kapitalen og dens regeringer at aflede arbejderklassens berettigede vrede over kapitalismens krise til en faktisk meget udbredt opslutning om en ekstremt nationalistisk-kapitalistisk politik. Den ideologiske fernis over denne politik, som solgtes af såvel åbent borgerlige partier som af Socialdemokratiet, er klar nok: Hvis vil alle holder igen - såvel i form af personligt mådehold med hensyn til lønkrav og i form af nedskæring af de offentlige udgifter, som især de svageste af os forbrugere - og hvis vi

sørger for, at kapitalen gennem dette mådehold bedre kan profitere, så vil vi alle sammen ad åre kunne få det bedre. Det var denne gulerod, arbejderklassen blev viftet om næsen med, og nu har det i praksis vist sig, at for at få den ville arbejderklassen mere eller mindre villigt betale prisen i form af øgede forskelle mellem de få rige og flertallet, i form af øget økonomisk marginalisering af den dårligst stillede del af arbejderklassen - de arbejdsløse og bistandsmodtagere -, og i form af indgreb og lønrammer, der alle havde det formål at begrænse primært arbejderklassens forbrug.

Den danske arbejderklasse har med andre ord købt en noget speciel vare af kapitalen. Lokket af alle de fine reklameskilte, har den købt et opsving på afbetaling. Det specielle ved denne afbetalingsvare er blot, at den først kan udleveres ved kasse 1, når det sidste afdrag er betalt.

Det var så at sige midt ned i afviklingen af denne handel, at det stigende antal flygtninge ankom til Danmark. I foråret 1985 viste en fjernsynsudsendelse, "Bytinget", der gennemføres i Silkeborg, fordi den regnes for at være et nogenlunde gennemsnitligt udtryk for danskernes sammensætning aldersmæssigt og politisk, at op imod 60% af den danske befolkning (altså 60 af de ialt 100 indbudte gæster i TV-studiet) mente, at flygtningeloven burde strammes, og at Danmark burde modtage langt færre flygtninge. Denne holdning ændredes ikke, selv om en lang række argumenter af menneskelig og oplysningsmæssig art blev fremført af de indkaldte "vidner".

Adskillige gange i Danmarks historie har der i krisetider været forfølgelser af jøder. Her en bladtegning fra besættelsesårene.

Men dette skyldes jo ikke, at 60% af danskerne er racister. Man kan formentlig endda gå så vidt som til at sige, at denne holdning i virkeligheden kun har meget lidt med de faktiske flygtninge at gøre. Holdningen bunder i stedet i den interne udvikling af den danske krise. For de store dele af arbejderklassen, der også ideologisk har købt kapitalens og de skiftende regerings 'kriseløsningsmodel' må regnskabet jo nødvendigvis se meget enkelt ud: Hver eneste flygtning betyder en øget offentlig udgift, og det medfører så, at den store dag, hvor opsvinget skulle udbetales ved kassen, skydes endnu lidt længere ud i fremtiden. For langt de fleste af de nævnte 60% er flygtninge således blevet et ekstraforbrug, en vare, man ikke mener, at Danmark har 'råd til' at købe, hvis krisen skal løses.

For langt de fleste har denne holdning da heller ikke noget med racisme at gøre, idet vi ved racisme forstår holdninger og hand-

linger, der forskelsbehandler, ekstraudbytter eller ekstraundertrykker bestemte grupper af mennesker på grund af deres 'afvigende' hudfarve. Men den økonomisk bestemte danske egoisme, der ligger bag hele den økonomiske politik og bag holdningen til flygtningene, danner samtidig en uhyggeligt bekvem baggrund for, at enkelte grupper kan udvikle decideret racistiske holdninger og handlinger. Og om antallet af egentlige racister vil øges, når det viser sig, at krisen ikke forsvinder foreløbigt, kan man kun gisne, men utænkeligt er det desværre langt fra.

Racisme splitter arbejderklassen

Derfor er racisme også et problem for socialister og kommunister, fordi den findes blandt dele af især arbejderklassens dårligst stillede lag. Men den største fare udgør nok den tendentielle racisme, der lurar i større dele af arbejderklassen. For racismen har den meget bekvemme funktion for kapitalen, at den splitter den arbejderklasse, som både indvandrere og danske arbejdere er en del af. Racismen kan være med til at holde liv i den ideologiske myte om, at 'danskerne' skal producere sig ud af krisen. Men racismen har også en materiel side. Som Günter Wallraffs bog "Ganz unten" påviser, så har racismen også andre muligheder for at splitte arbejderklassen. Gennem en bevidst ekstraudbytning og -undertrykkelse af indvandrere har dele af den tyske kapital fået hæmmet den tyske arbejderklassens kamp for bedre løn- og arbejdsvilkår. Samtidig har dette

givet kapitalen gode kort på hånden til yderligere at splitte arbejderklassen, idet elendige livsvilkår i sig selv kan være med til at stemple indvandrere som en særlig 'laverestående race'. Derudover skal det nævnes, at når de indvandrede gæstarbejdere for at overleve må sælge deres arbejdskraft til så usle betingelser, udskiller det dem som en gruppe, der umiddelbart ser ud som om, det er den, der truer resten af arbejderklassens tilkæmpede rettigheder og levevilkår.

For at modvirke denne splitelse i arbejderklassen, som kapitalen nødvendigvis har en objektiv interesse i at opretholde, er det særligt nødvendigt, at socialistiske partier og fagforeningerne går meget aktivt ind i bekæmpelsen af spirer til racisme. Med samtidig er det vigtigt, at anti-racismen ikke bliver venstresidens privilegium. Tendenserne til racisme findes i alle klasser og lag, og det er vigtigt, at også højrefløjen drages ind i et enhedspolitisk samarbejde mod racisme. Racisme må så bredt som overhovedet muligt opleves som 'uacceptabel'. Højrefløjens borgerlige demokrati og humanisme må tages på ordet for at gøre den samlede kamp så stærk som mulig.

Flygtninge historisk set.

Det stigende antal flygtninge i Danmark har samtidig også aktualiseret en anden side af KAP's politik. For flygtningeproblemet er et stadigt voksende internationalt problem. Hvad er årsagerne til flygtningeproblemet op-

ståen og øgede betydning, og hvilke politiske krav og kampe medfører en analyse af disse forhold, at vi som kommunister er med til at rejse og lede? Det er nogle af de spørgsmål jeg vil berøre i det følgende.

Hvad er en flygtning?

Flygtninge har der været i verden til alle tider. Men det moderne flygtningeproblem er først opstået og blevet akut i dette århundrede. Det moderne flygtningeproblem hænger snævert sammen med to forhold: For det første, at verden inden for de seneste par hundrede år er blevet opdelt i 'nationer', hvori ophold juridisk set er afhængig af statsborgerskab. Dette hænger nøje sammen med det andet forhold, at flugt til ubeboede områder af verden i dette århundrede er blevet umulig. Den moderne flygtnings mest akutte problem er derfor, at han i det øjeblik, han bevæger sig uden for sit eget lands grænser er blevet statsløs. En flygtning mister således alle de rettigheder, han ellers i hvert fald officielt har haft i kraft af et statsborgerskab. Den eneste garanti, han har, er derfor de internationale erklæringer om flygtninges rettigheder, som er blevet skabt efter verdenskrigene. Men i de lande, flygtningen umiddelbart må henvende sig til, har han faktisk stadig ingen rettigheder. Hvert enkelt land har lovlig ret til at a) sende ham videre til andre lande eller b) internere og isolere ham i særlige lejre, hvor man kan afvente, at det bliver muligt for flygtningen at vende tilbage til det

land, han kom fra. De internationale garantier har altså den store hage, at der ikke findes noget internationalt område, hvori flygtningene kunne leve under bevarelse af deres rettigheder som mennesker. Flygtningesituationen bliver derfor en konstant afventen. En afventen enten af en rimeligere udvikling i det land, man er flygtet fra, eller af, at det land, man nu tilfældigvis har måttet tage ophold i, vil vælge at give én statsborgerlignende rettigheder.

At være flygtning giver derfor nogle ganske særegne problemer af politisk, social og i høj grad psykisk art. Og det, at flygtningeproblemet i Danmark på det sidste er blevet vævet så tæt sammen med racismeproblemet, har nok givet en tendens til, at gæstearbejder-indvandrernes og flygtningenes problemer er blevet opfattet som de samme. Man må gøre sig klart, at dette ikke er tilfældet, og at en løsning af flygtningenes problemer kræver nogle helt andre tiltag og som et led heri, at oplysningen om flygtningenes særlige problemer burde optrappes kraftigt.

Den første hurdle, der møder flygtningen, er dog de internationale bestemmelser selv. Som sagt er det kun staterne, der kan vælge at give flygtningen asyl. Ret til asyl er ganske enkelt ikke garanteret noget steds. Men for overhovedet at kunne gøre sig håb om at kunne opnå ret til politisk asyl i en stat, mødes de fleste flygtninge af i dag så af den næste hurdle, der består i selve den internationalt anerkendte definition på en flygtning. Denne definition tager helt klart sit udgangspunkt i særlige

europæiske forhold og søger alene at give beskyttelse mod den individuelle og personlige forfølgelse. Men langt, langt de fleste af vore dages flygtninge er blot med i store grupper, der må flygte på grund af borgerkrige, imperialistiske krige, sult o.s.v. Det kan derfor være overordentligt svært for den enkelte flygtning at bevise, at han er flygtning i FN's forstand.

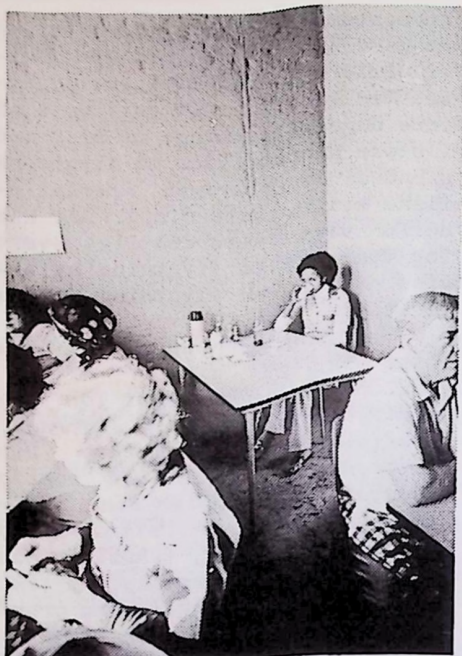
Flygtning er enhver, der som følge af

"...velbegrundet frygt for forfølgelse på grund af sin race, religion, nationalitet, sit tilhørsforhold til en særlig social gruppe eller sine politiske anskuelser befinder sig udenfor det land, i hvilket han har statsborgerret, og som ikke er i stand til - eller på grund af sådan frygt ikke ønsker - at søge dette lands beskyttelse; eller som ikke har nogen statsborgerret, og som på grund af sådanne begivenheder befinder sig uden for det land, hvor han tidligere havde fast bopæl, og ikke er i stand til - eller på grund af sådan frygt ikke ønsker - at vende tilbage dertil."

(FN-Konventionen om flygtninges retsstilling. 28. juli 1951.)

Da det danske folketing for en kort bemærkning lempede flygtningeloven i 1984-85 var det blandt andet for at kunne tage hensyn til, at denne definition på flygtninge er latterligt forældet i forhold til det faktiske flygtningeproblem, der p.t. omfatter mere end 15 millioner officielt registrerede personer på verdensplan (1).

Hvis flygtningenes situation

Frokost.
(Henrik Saxgreen/2.maj Foto).

skal blive bare lidt mindre utålelig, må Danmark internt og eksternt blive eksponent for en politik, der kræver definitionen af flygtninge ændret, og som giver større retsgarantier til alle grupper af faktiske flygtninge.

Årsager til flygtningeproblemet.

Men retsgarantier løser langt fra flygtningeproblemet. De næsten overalt hermetisk lukkede statsgrænser tilsiger, at problemet må løses der, hvor det opstår, og derfor må vi også søge ned til en forklaring på, hvorfor de omtalte store grupper af mennesker begiver sig på flugt.

En meget stor del af vore dages flygtninge kommer fra et 3. verdensland og flygter til et andet 3.verdensland. Dette kan have specifikke årsager i det enkelte land, men det er vigtigt at påpege, at der findes en generel årsag til flugt i de fleste af den tredje verdens lande, som den vest-kapitalistiske verden må tage hovedansvaret for:

- Langt de fleste af de afrikanske og asiatiske statsdannelser, der med jævne mellemrum oplever borgerkrige er kustigt skabte samlinger af flere folkeslag og flere religioner. Og det var de imperialistiske lande, der i deres jagt på imperier skabte disse 'nationer' i slutningen af 1800-tallet.

- I langt de fleste af deres koloniområder valgte f.eks. et land som England at favorisere og uddanne bestemte stammer eller religiøse grupper eller sociale lag, til hvem magten meget ofte blev overgivet, da kolonifrigørelsen satte ind. Hvad enten disse udvalgte grupper har haft held til fortsat at bevare deres magt gennem undertrykkelse af andre eller disse grupper er blevet løbet over ende af de tidligere underprivilegerede, har resultatet været det samme. Store menneskemasser har måttet begive sig på flugt.

- Den økonomiske imperialisme forsvandt ikke med kolonifrigørelsen. Tværtimod opretholdtes og uddybes en strukturel arbejdsdeling mellem den 3.verden og de rige lande, der bringer den 3. verden ind i stadig større afhængighed af multinationale firmaer og lån fra de rige lande. Rollen som ensidige råvareproducenter har bragt den 3. verdens lande ud

i situationer, hvor sult kan tvinge folk på flugt, og hvor klassekampen er næsten konstant skærpet. Krav og oprør fra de underprivilegerede klassers side er i næsten hvert eneste af den 3. verdens lande på et eller andet tidspunkt blevet mødt med herskerklassens svar i form af militærregeringer, undertrykkelse og fravær af elementære menneskerettigheder. Resultatet har været, er og vil blive store strømme af flygtninge. For vi må se i øjnene, at den uhyre lille økonomiske margin, den 3. verdens lande på grund af den økonomiske imperialisme må leve med, faktisk stiller den herskende klasse i disse lande i en meget mere sårbar situation end den, der gælder for den herskende klasse i vores del af verden. Mulighederne for at udbygge et classesamarbejde, for langsomt at øge landarbejderes og arbejderes lønninger og for at indrømme visse demokratiske rettigheder er således i langt mindre omfang til stede for herskerklassen i den 3. verdens lande, hvis den vil (og det må den jo) bevare sin magt.

En anden mulighed har vi dog også set stå åben for den herskende klasse i en række 3. verdens lande. Nemlig muligheden for gennem religiøse og racistiske opgør eller ved at starte krige mod nabolande at aflede kampen mod den hjemlige herskende klasse (og de udenlandske imperialister).

- Endelig må vi så ikke glemme, at også den mere synlige militære og politiske imperialisme, der kommer til udtryk i dag i supermagterne Sovjets og USAs kamp om at opdele verden, medfører store flygtningestrømme. USA's krig i

Indokina og deres infiltration i Syd- og Mellemamerika er ét eksempel herpå. Sovjets besættelse af Afghanistan og støtte til regeringernes krigsførelse i blandt andet Vietnam og Etiopien er andre eksempler.

Flygtningeproblemet vil fortsætte

Både de gamle synder fra den europæiske kolonialimperialismes tid og den nyere tids økonomiske og politisk/militære imperialisme vil også fremover skabe stadig nye strømme af flygtninge.

For arbejderklassen og de politisk bevidste i vores del af verden må svaret herpå være at:

- støtte alle antiimperialistiske kampe for national selvbestemmelsesret over for de to supermagters overgreb.

- aktivt støtte reelle socialistiske forsøg i den tredje verdens lande. Kun en uafhængig socialistisk udvikling kan nemlig bringe disse lande ud af deres afhængighed af de kapitalistiske lande i øst og især vest.

- gå ind i oplysningsarbejdet omkring, hvilke faktorer, der på verdensplan skaber flygtningeproblemer. Alt for store dele også af den danske befolkning har nemlig en tilbøjelighed til at forklare disse problemer med kultur og politisk tilbagestående hos den tredje verdens folk.

Racisme

Ordet racisme bruges ofte i flæng og med mange forskellige betydninger. For at kunne behandle racisme teoretisk er det derfor

først nødvendigt at definere og afgrænse begrebet.

Gennem opdragelsen og samspillet med andre mennesker livet igennem indlærer alle mennesker mere eller mindre fuldstændigt nogle normer om, hvad man bør og ikke bør gøre i bestemte situationer. Disse normer er forskellige, både i forskellige sociale klasser indenfor én kulturkreds og forskellige fra den ene kultur til den anden. Indlæringen af sociale normer medfører som oftest en mere eller mindre udtalt afstandtagen fra anderledes og afvigende normer. Hvis man f.eks. er oplært med danske normer omkring det at bøvse i forbindelse med spisning, kan det i hvert fald rent umiddelbart være vanskeligt at acceptere kinesiske spisevaner.

Denne indlæring af sociale normer kan være medfulgt af en større eller mindre grad af tolerance, indlevelse og forståelse overfor anderledes normsæt. Hvis denne tolerance er meget lille - det vil omvendt sige, hvis man opfatter sine egne normer som bedre end andres - bliver der tale om det, man kalder 'etnocentrisme' (= med sin egen kultur som baggrund at tage afstand fra andre normsæt). Etnocentrisme er det psykiske og sociale udgangspunkt for, at mennesker kan blive racister, men den er ikke lig med racisme.

Etnocentrismen forvandler sig til det, vi vil definere som racisme, når fastholdelsen af egne normer forvandler sig til at blive et forsøg på undertrykkelse af de afvigende og anderledes normer, man møder hos fremmede. Og der er i parentes bemærket slet ikke noget underligt i, at det er

i grupper og lag, der har svært ved at tilpasse sig et samfunds almindeligt fremherskende normer for opførsel og succes, at vi oplever, at afstandtagningen fra anderledes normer bliver mest udtalt. Normusikkerhed og oplevelsen af at befinde sig i en udstødt position i forhold til det samfund, man lever i, har i gentagne tilfælde skabt samfundslag, der spontant har kunnet rekrutteres til racistiske organisationer og partier. Det gælder de mange fattige hvide, der i USA er medlemmer af Ku Klux Klan, det gælder det tyske nazipartis massegrundlag, og det gælder også, omend i mindre målestok, for grupper som Grønjakkerne i Danmark.

Ovenstående er i meget kort form essensen af den mest gangse borgerlige sociologiske og socialpsykologiske forklaring på racismens opståen. I og for sig er der ikke noget forkert i denne teori, og vi kan og skal også bruge den, når vi skal forklare, hvilke mekanismer det er, der driver et enkelt menneske ud i racisme. Men set ud fra et marxistisk udgangspunkt, må vi samtidig sige, at denne borgerlige teori standser op, der hvor diskussionen egentlig begynder at blive interessant. For hvilke faktorer er det så, der udstøder visse grupper, og hvilke samfundsgrupper er det, der har interesse i opretholdelsen af racismen?

Set fra det marxistiske synspunkt er definitionen på racisme betinget af to fra kapitalismen uadskillelige forhold. Racisme er dels et materielt, et basisfænomen, nemlig kapitalens ekstraudbytning og ekstraundertrykkelse

af en bestemt social gruppe, hvis sociale placering er blevet gjort uadskillelig fra det fænomen, at dens medlemmer tilhører en såkaldt 'race' (2).

Men samtidig, og nøje forbundet hermed, er racismen et ideologisk, altså et overbygningsfænomen. For at begrunde og opretholde sin ekstraudbygning har kapitalisterne og imperialisterne i Europa og USA understøttet, hvis ikke direkte opfundet, politiske idéer og ideologiske strømninger, der har retfærdiggjort denne særlige undertrykkelse med henvisning til, at de undertrykte tilhørte underlegne 'racer'. Det er måske overflødigt at bemærke, at denne retfærdiggørelse har skullet tjene det dobbelte formål, at rense kapitalisternes og imperialisternes egen dårlige samvittighed, og at få den hjemlige arbejderklasse til at acceptere og i visse tilfælde også til at være med til at udføre den materielle side af den racistiske undertrykkelse.

De racistiske ideologiers opståen

At mennesker bliver udbyttet og undertrykt ekstra i forbindelse med, at de tilhører et undertrykt folk, indfangede slaver og lignende, kan vi finde eksempler på langt tilbage i historien. Og en del af denne særligt umenneskelige behandling har givetvis også langt tilbage i historien haft sammenhæng med, at udbytterne opfattede 'de andre' som afvigende og underlegne på en række punkter og derfor hjemfaldne til den behandling, de blev udsat for.

Men dannelsen af en egentlig ideologisk overbygning over den faktisk udførte racisme er et forholdsvis nyt fænomen. Med udbredelsen af Darwins idéer i midten af 1800-tallet fulgte efterhånden forsøg på at bruge og i høj grad misbruge hans tanker om 'naturlig udvælgelse' og 'de bedst egnedes overlevelse' på det menneskelige samfund. Den ideologiske racisme bygger således på et misbrug af en biologisk teori, men der fandtes også racisme før den blev egentlig "biologisk" defineret.

Tidlig racisme

Et af disse tidlige eksempler på racetænkning, knytter sig til Frankrigs historie i århundredet før den franske revolution. Den franske adelsmand Grev de Boulainvilliers udviklede i begyndelsen af 1700-tallet - i erkendelse af den kommende klassekamp mod adelen - en teori om, at den franske adel var af germansk oprindelse, og at den med erobringens ret havde underlagt sig Frankrigs oprindelige 'galliske' befolkning. Denne tilstand burde ifølge de Boulainvilliers fortsætte, eftersom germanerne jo med deres erobring havde bevist, at de var de bedst egnede. Dette er altså på én gang klassetænkning på racistisk basis, samtidig med, at det foregriber senere teorier, om at udbygning og undertrykkelse kan basere sig på en særlig race-mæssig overlegenhed. Samtidig har teorien helt klart karakter af at være et forsvar for en klasse-magt, der inden længe ikke mere ville blive tålt.

Et andet eksempel er race-

tænkningen i USA. Det oprindelige slaveri i USA begrundes sig nemlig ikke, som mange nok tror på en racistisk tankegang. Oprindeligt kunne slaverne være både hvide (straffede eller fattige) og negre. Indtil kapitalismens udvikling i England omkring år 1800 medførte, at de amerikanske syd-stater blev fastholdt og videreudviklet i deres énsidigt råvareproducerende økonomi, var det endog den gængse opfattelse i hele USA, at slaveriet på et eller andet snarligt tidspunkt skulle afskaffes. Men Englands efterspørgsel efter amerikanske råvarer udviklede en skævhed i den amerikanske økonomi, der medførte at slaveriet ikke længere så ud til at kunne afskaffes af hensyn til udøverne af slaveriet. Og det var først på det tidspunkt, hvor disse slaveejere og deres politiske penneførere følte hele deres økonomiske grundlag truet af sla-

verimodstanden i nordstaterne, at de udviklede en egentlig racistisk ideologi som grundlag for at hævde deres ret til at fortsætte den udbytning af negerslavernes arbejdskraft, som de var økonomisk afhængige af.

Imperialisme og racisme

De europæiske lande havde allerede før kapitalismens opståen erobret i hvert fald det meste af verdens omrids. Hermed menes, at den form for erobring, der var tale om i stor udstrækning alene var en erobring af kysthandelspladser og aftaler med den herskende klasse i baglandet om forsyninger og privilegier.

Årsagerne til, at den egentlige økonomiske imperialismes epoke opstod i 1870'erne og 1880'erne, hvor opdelingen af verden stort set var tilendebragt, skal

I forbindelse med den europæiske imperialisme udvikledes begrebet "den hvide mands byrde". Det var den ideologiske overbygning på den undertrykkelse, der fandt sted. Begrebets indhold var, at de 'civiliserede' hvide påtog sig den byrdefulde opgave at inddrage de uoplyste mennesker i den tredje verden i civilisationens velsignelser.

Negrene på billedet og andre undertrykte betragtedes som små børn, mens den hvide leder - med bekymring malet i ansigts-trækkene - som en fader passer på, at ingen fare truer den lille ekspedition.

jeg ikke komme ind på her. Det er nok til dette formål at konstatere, at de kapitalistiske hjemlande i Europa - især England - var løbet ind i en økonomisk krise, der indebar et overskud af såvel varer, kapital som arbejdskraft. For at komme ud af denne krise erobredes også det indre af Afrika, Asien, dele af Mellemøsten og dele af Sydamerika. Og det var i forbindelse med denne erobring, at den egentlige racisme toges i anvendelse - og det var vel at mærke racisme i den marxistiske forstand:

"en samfundsholdning, der fremmes af den udnyttende klasse med den hensigt at mærke visse grupper som inferiøre og derved retfærdiggøre udbytningen af disse grupper."

I blandt andet England, Tyskland, Belgien og Holland blev den officielle regeringspolitik racistisk. Med klart formulerede idéer om, at de udnyttede var race-mæssigt underlegne gennemførtes en voldelig erobring og en stadig systematisk nedslagtning af grupper, der ikke så let ville lade sig indordne. Et enkelt rystende eksempel må være tilstrækkeligt: I Belgisk Congo myrdedes et sted mellem 12 og 30 millioner mennesker for at opretholde det svage belgiske kongedømmes drømme om et imperium.

Et eksempel på den tankegang, der lå bag, kan leveres af den tyske kejser Wilhelms ord til en tysk ekspeditionsstyrke, der bekæmpede bokseropstanden i år 1900:

"Ligesom hunnerne under ledelse af Attila for tusind år siden vandt sig en berømmelse, som stadig lever i historien, så lad det tyske navn blive

kendt i Kina sådan, at ingen kineser nogen sinde mere vover at se skævt til en tysker".

Men der findes ingen dommere af denne art uden praktisk handlende bødler. Og bødlerne fandtes primært i den del af arbejderklasse, småborgerskab og borgerskab, som udviklingen havde overflødiggjort. Hjemme i Europa var de blevet en byrde, men antog de den racistiske ideologi og rejste ud til hjemlandets kolonier, kunne de stadig opleve sig som del af en overlegen klasse eller race af f.eks. hvide engelske herrer over for 'de indfødte'. Man behøver næppe at påpege, at overflødigggørelsen, marginaliseringen af disse mennesker var kapitalismens værk, samtidig med, at det var kapitalisterne og deres politikere og ideologer, der fandt frem til den vidunderlige virkning af racismen, at den kunne øge deres rigdom og magt, samtidig med at den totalt pacificerede de grupper i hjemlandet, der under andre omstændigheder kunne være blevet farlige.

Nazisme og racisme

I imperialismens tidsalder opdeltede de europæiske stater verden imellem sig. I verdenskrigen fra 1914-18 kæmpede de om, hvorvidt denne opdeling fortsat skulle se ud, som den var blevet fastlagt i 1880'erne eller den skulle ændres til Tysklands fordel. Tyskland tabte krigen, og ved den ydmygende fred i Versailles blev alle de tyske kolonier frataget landet, samtidig med at Tysklands grænser i Europa blev kraftigt beklippet. Det var denne imperialistiske fredsslutning, der sammen med den

store økonomiske verdenskrise efter 1929 skabte grundlaget for nazismens opståen og udbredelse. Tyskland var blevet hårdt ramt af 1. verdenskrig og Tyskland blev på grund af betalingen af krigsskadeserstatninger ekstra hårdt ramt af verdenskrisen.

Det var i dette historiske miljø, at Hitlers racismeteorier og ønsker om revanchisme kunne få fodfæste. At racistisk ideologi allerede længe havde været udbredt i Tyskland, hænger sammen med den imperialistiske tidsalder. Hitler kunne altså gribe fat i en relativt udbredt race-tænkning. Men når Hitlers program efterhånden kunne vinde så stor opslutning hænger det også sammen med andre faktorer. Dels må man pege på, at Hitler forstod at kæde imperialismen og racisme sammen. Mange har nok haft en tendens til at identificere nazismens racetænkning kun med de bestialske jødeforfølgelser. Der- ved overser man, at racismen lige så meget toges i anvendelse for at retfærdiggøre, at 'tyskerne' havde ret til som en overlegen race at udbrede sig østover på den underlegne 'slaviske races' bekostning. Denne tankegang fremgår af såvel Hitlers "Mein Kampf" som af et notat fra 'forhandlingerne' mellem Hitler og hærens øverstkommanderende i 1937, det såkaldte Hossbach-notat:

"...Det er også mere formålstjenligt at søge områder med råstoffer i umiddelbar tilslutning til riget i Europa og ikke oversøisk, ... Hvad der sidenhen måtte blive nødvendigt, må man overlade til kommende slægter. Store verdenssamfund dannes nu engang langsomt, det tyske folk med dets kraftige

racekerne har de gunstigste forudsætninger herfor midt i det europæiske kontinent..."

Som man ser forbinder Hitler her imperialismen og racisme, og oven i lægger han så som den egentlige begrundelse krisen i den tyske kapitalistiske økonomi, der angiveligt skulle løses ved at skaffe Tyskland et større såkaldt 'livsrum'.

Og som vi ved fra valgtallene i 1932 bed et uhyggeligt stort antal tyskere på krogen. Bag NSDAP's mere end en tredjedel af pladserne i rigsdagen ved valget i juli 1932, skjuler der sig mange og forskelligartede frustrationer og 'håb' i den tyske befolkning. Der var kapitalister, der vejrede morgenluft, der var officerer, som ønskede revanche, der var forarmede småborgere, som håbede på økonomisk fremgang og jord, og der var endelig også arbejdere og arbejdsløse, hvis tilværelse under den økonomiske krise var blevet usikker.

Resultatet blev, som vi alle ved, at millioner og atter millioner af mennesker af de dertil udnævnte 'underlegne racer' blev inddraget som slavearbejdere eller, da vanviddet nåede sit højeste, blev dræbt.

Racisme i Europa efter 1945

Efter Hitler-Tysklands nederlag i 2. verdenskrig, gik de racistiske ideologier af mode, og mange troede nok, at rædslerne fra den tids racisme ville kunne modvirke, at disse ideologier nogensinde genopstod. Men fra midten af 1960'erne og fremefter har man alligevel kunnet opleve, at nye mere eller mindre åbenlyst raci-

stiske partier og organisationer opstod blandt andet i England, Frankrig og Tyskland.

Hvad skulle kapitalismen da nu forsvare sig imod, vil mange måske spørge? Det gik da ellers kapitalismen relativt godt i de år i de vesteuropæiske velfærdsstater? Svaret på dette spørgsmål er både ja og nej. Hvis vi ser på Danmark som eksempel er svaret nok, som det også er for en række af de andre lande, at det næsten gik for godt, det vil sige, at arbejderklassen var blevet for stærk på grund af 'arbejdskraftmangel', hvilket medførte, at lønningerne steg og steg, mens dele af privatkapitalen havde lidt svært ved at følge med. Det skal naturligvis pointeres, at der især var 'arbejdskraftmangel' inden for de mest sundhedsskadelige og dårligst betalte jobs. I de vesteuropæiske kapitalistiske blev svaret på dette 'problem' både at få kvinderne ud på arbejdsmarkedet, men det blev altså også at importere arbejdskraft udefra, som - uden at man på nogen måde må laste indvandrerne derfor - skulle fungere som en ny arbejdskraftreserve.

Indvandrerens placering som konkurrenter til danske arbej-

re, og som en sikkert også mere 'samarbejdsvillig' gruppe af arbejdere for kapitalen, lagde noget af grundlaget for den racisme, vi også oplevede i Danmark fra slutningen af 1960'erne. Racismen er blevet modvirket, efterhånden som indvandrerne kom med i fagforeningerne, men den blev omvendt også forstærket, da den voldsomme opgangstid hørte op, og arbejdsløsheden bredte sig. Og i dag viser racismen sig nok så meget i, at en langt større del af indvandrerne end af danske arbejdere, bliver ramt af arbejdsløshed, ligesom de ofte diskrimineres af arbejdsgiverne, der nu kan vælge og vrage inden for en stor arbejdskraftreserve.

Også flygtningene opleves i dele af arbejderklassen som en trussel. Dels fordi man mener, at de vil kunne konkurrere om 'danske arbejdspladser', og dels som jeg nævnte i indledningen, fordi de offentlige udgifter, der kommer flygtningene til gode, opleves som en faktor, der vil udskyde det meget omtalte opsving, man er blevet lovet.

Noter og litteraturliste til denne artikel findes på side 41.

★★★★★

Har KAP en flygtningepolitik?

Af Andreas Nissen

DENNE ARTIKELS overskrift har fået form af et spørgsmål. Det skyldes at spørgsmålet kan besvares både med ja og nej.

Kommunistisk Arbejderparti har endnu ikke udviklet en regulær flygtninge- og indvandrerpolitik forstået på den måde, at vi har et færdigt udviklet program, som er vedtaget og gennemdiskuteret på behørig vis i partiet.

Vi er ligesom så mange andre blevet taget mere eller mindre på sengen af den større tilstrømning af asylsøgere til Danmark og den opblussen af åbenlyst racistiske udskejelser, som er fulgt i kølvandet herpå. Det er først i det sidste halve års tid, at vi for alvor er begyndt at tage fat på at diskutere, hvordan vi skal forholde os til de titusinder af flygtninge og indvandrere, som i dag bor i Danmark, og hvordan vi konkret kan gå ind i det anti-racistiske arbejde.

Vi har altså ikke nogen færdigudviklet politik, og vi har stadig kun en meget spæd praksis på dette område; men vi har i

hvert fald påbegyndt arbejdet, og vi har nogle elementer til en flygtningepolitik, som jeg vil forsøge at skitsere i det følgende.

Flygtninge og indvandrere

Disse to grupper af mennesker blandes meget ofte sammen i den offentlige debat. De har da også meget til fælles i deres forhold til det danske samfund; men det er nødvendigt at skelne mellem dem. Den gruppe, som i dag oftest kaldes indvandrere, og som også er blevet kaldt/kaldes "fremmedarbejdere" eller "gæstearbejdere", omfatter ca. 40-50.000 personer især fra det østlige Middelhavs-område og Vestasien. De kom her til i 1960'erne og i begyndelsen af 1970'erne for at arbejde i kortere eller længere tid for derefter at vende tilbage til deres hjemland. Fra 1973 har der eksisteret et indvandrerstop herhjemme, og siden da har kun den nærmeste familie til disse grupper kunnet komme her til landet,

og det endda kun under skrappe betingelser.

Denne gruppe er kommet til landet af økonomiske grunde, og den har efterhånden slået rødder her. De har dog for de flestes vedkommende oprindeligt ikke ønsket at blive her, men deres muligheder for at opretholde en eksistens i hjemlandet er små, samtidig med at deres børn er født eller vokset op her i landet. De er blevet indvandrere, de fleste af dem regner efterhånden med at blive i Danmark, selv om de opretholder forbindelserne med hjemlandet og forsøger at fastholde deres egen nationale og kulturelle identitet.

Flytningen forlader derimod sit hjemland ufrivilligt af politiske, religiøse eller nationale grunde. Ved flugten bryder han eller hun broerne af til hjemlandet: hjemvenden vil betyde forfølgelse, fængsling eller død, i hvert fald så længe det regime er ved magten, som han er flygtet fra.

Samtidig nyder flygtninge en international retsbeskyttelse, som indvandrere ikke har. FN's flygtningekonvention, som også Danmark har tilsuttet sig, opstiller nogle bestemte regler for, at mennesker kan opnå politisk asyl, hvis de i deres hjemland er udsat for forfølgelse på grund af deres afstamning, tro eller politiske opfattelse. Har en flygtning opnået politisk asyl, så er han garanteret ophold i asyllandet og kan ikke udvises, sådan som indvandrer uden visse omstændigheder kan.

Flytningen vil typisk have størstedelen af sin opmærksomhed henvendt på det land, som han er flygtet fra, og som han håber at

kunne vende tilbage til en dag. Han vil betragte opholdet i asyllandet som midlertidigt, og dermed vil hans bånd til opholdslandet være svagere end indvandrerens.

Det ovenstående er naturligvis en generalisering; men den kan forhåbentlig antyde nogle vigtige forskelle i de to gruppers situation. Samtidig er skellet ikke absolut. Også for indvandrere kan det være svært at vende tilbage til deres hjemland, hvis de i deres nye land har været med i politisk virksomhed, der ikke behager magthaverne i hjemlandet. Omvendt kan flygtninge også blive indvandrere, hvis de har været i eksil i mange år uden udsigt til at kunne vende tilbage.

Også flygtninge kan knytte forbindelser til asyllandet: de kan gifte sig med en dansker, deres børn vil vokse op i det nye samfund og måske miste forbindelsen til hjemlandet.

Eksempler på grupper af flygtninge, som er blevet til indvandrere er flygtninge fra Ungarn, som kom her til landet i 1956/57 og fra Polen omkring 1968/69.

Selv om den ungarske regering i de senere år har åbnet for, at flygtningene fra 1950'erne kan vende tilbage og slå sig ned i Ungarn igen, så har de allerfleste boet i deres nye land så længe, at en tilbagevenden til det gamle land ikke længere er realistisk.

Der er flygtninge og flygtninge

Den flygtningegruppe jeg lige har omtalt, ungarerne, er stort set

blevet opsuget problemløst i det danske samfund. Det skyldes, at de kommer fra Østeuropa, og flygtninge herfra har den dobbelte fordel at være europæere og at passe ind i det for danskere velkendte øst-vest-billede.

De flygtninge, som for tiden kommer til Danmark, stammer derimod hovedsageligt fra Mellemøsten: Iran, Libanon, Palæstina, Irak osv. Det vil sige, at de kommer fra den samme del af verden, som vore indvandrere, og dermed udløser de de samme reaktioner og fordomme, som indvandrerne har gjort.

Og det er jo evident, når man sætter flygtninge og racisme i forbindelse med hinanden, så er det netop flygtningene fra Mellemøsten, der er tale om: de ser anderledes ud end de fleste danskere, de er for de flestes vedkommende muslimer, og de associeres i manges bevidsthed med islamisk fundamentalisme, terror og vold. Det er derfor i denne sammenhæng, at flygtningepolitik og kamp mod racisme for alvor hører sammen i dag.

Åbne grænser

Dansk flygtningepolitik befinder sig i en krise. Folketinget har vedtaget en realativt liberal flygtningelov, som regeringen i virkeligheden ikke bryder sig om. Røde Kors, Dansk Flygtningehjælp og de øvrige instanser, der tager sig af modtagelsen af flygtninge har ikke de ressourcer og penge, der skal til for at give flygtningene en ordentlig behandling. Det deraf følgende kaos skal bruges til at skabe stemning for at stramme lovgivningen, således at

flere asylansøgere skal kunne afvises ved grænserne, og det er netop hvad der nu er sket ved den nye aftale mellem Danmark og DDR. Heroverfor mener KAP, at Danmarks grænser skal være åbne for flygtninge, uanset hvor de kommer fra, og uanset hvilken praksis vore nabolande følger.

I behandlingen af flygtningenes asylansøgninger skal tvivlen komme flygtningen til gode, og der må bevilges de nødvendige midler til at skaffe ordentlige indkvarteringssteder, medens sagen behandles, og flygtningene skal derefter sikres en tilstrækkelig integrationsperiode under Dansk Flygtningehjælps regi. Denne periode er i dag 18 måneder, men regeringen har planer om at nedsætte den til 14 måneder af sparegrunde.

Dette vender KAP sig imod. Tværtimod brude man nok overveje at forlænge integrationsperioden, hvor flygtningene får sprogundervisning, hjælpes til at få bolig, eventuel erhvervsuddannelse osv. Samtidig må vi kræve, at staten udarbejder en sammenhængende plan for indkvartering og integration af flygtninge.

Den nuværende situation, hvor Røde Kors desperat leder efter gamle hoteller, vandrerhjem, skoler osv. for med timers varsel at anbringe flere hundrede flygtninge i et lille landsbysamfund, uden at kommunalbestyrelse og lokalbefolkning er adviseret - det er absurd og det må nødvendigvis give konflikter, som kunne være undgået, hvis tingene havde været gjort ordentligt og gennemtænkt.

Praktiske problemer kan i hvert fald aldrig være noget argument for at afvise mennesker, der flygter fra forfølgelse i de-

Funny Grill i Stefansgade, Nørrebro København. (ALFA Foto)

res hjemland. Folk bliver jo ikke flygtninge for sjovs skyld, men fordi de ikke ser nogen anden udvej.

Integration - hvad vil det sige?

Nøgleordet i flygtningepolitikken er integration, det bruges igen og igen, men det er vist ret forskelligt, hvad der egentlig menes med det.

I KAP mener vi, at integrationen af flygtninge i det danske samfund har to sider, som er lige vigtige.

På den ene side skal flygtningene kunne fungere i det danske samfund. De må lære at beherske det danske sprog, de må få arbejde og/eller uddannelse, så

de kan forsørge sig selv, og de må sættes ind i de elementære sociale færdselsregler, som gælder her i vores nordeuropæiske lille andedam.

På den anden side må integrationen ikke betyde, at flygtningene skal presses til at blive danskere.

For flygtningen er håbet om engang at kunne vende hjem noget, der spiller en stor rolle.

Hvis en flygtning beslutter sig til at blive i Danmark, og drager den konsekvens at søge dansk statsborgerskab og lader sig og sine børn assimilere i det danske samfund, ja så må det være en helt frivillig beslutning, ikke noget som han eller hun skal føle sig presset til.

Flygtningen må have mulighed

for at bevare sin nationale og kulturelle identitet, han må kunne fortsætte med at udføre politisk arbejde i relation til sit hjemland, og flygtningen må sikres, at hans eller hendes børn også får mulighed for at vedligeholde og udbygge kendskabet til hjemlandets sprog, samfundsforhold og kultur. Derfor er det vigtigt, at flygtningene får mulighed for at bo i nærheden af andre flygtninge fra samme land, uden at de af den grund samles i flygtningeghettoer. Dette sikres bedst ved at give dem mulighed for at bosætte sig i de større byer.

Det anti-racistiske perspektiv

Det er nok værd at understrege, at der faktisk ikke findes særligt mange flygtninge i Danmark. For tiden ca. 10.000 dvs. et par promille af den samlede befolkning - et tal der er langt lavere end det, som mange andre vestlige lande har modtaget. Selvfølgelig er der grænser for, hvor mange flygtninge et land kan modtage, uden at det skaber uoverskuelige problemer; men de grænser har vi langt fra nået.

De racistiske udskejelser i Kalundborg og andre steder har heldigvis også haft en positiv effekt: de har vist, at der i brede kredse af den danske befolkning findes et betydeligt anti-racistisk potentiale, at racistisk og fremmedfjendtlig agitation møder modstand. Denne modstand støtter KAP. Vi er af den opfattelse, at kampen mod racisme og fremmedhad skal være

en bred kamp, hvor vi må gå sammen med alle, der ønsker at gøre et reelt stykke arbejde for at trænge de racistiske tendenser tilbage og for at skabe forståelse for, hvorfor mennesker flygter fra deres hjem. Vi vil i denne sammenhæng ikke spørge om folks politiske tilhørsforhold og sympatier iøvrigt, og vi vil ikke gå med til, at kampen mod racismen knyttes snævert til kampen mod den borgerlige (og socialdemokratiske) nedskæringspolitik, sådan som nogle kræfter på venstrefløjen, især i VS, vil.

Selvølgelig har overgrebene og forringelserne på det sociale område været med til at skabe forudsætningerne for, at nogle menneskers frustrationer og aggressioner retter sig mod de fremmede - det plejer at være i krisetider, at racistiske demagoger kan fremmane de fremmede, de "anderledes" som syndebugke. Men at begrænse den antiracistiske kamp til dem, der har den "rigtige" politiske holdning, vil splitte og svække denne kamp, og det vil i sidste ende kunne fremme de tendenser, som man ønsker at bekæmpe. Det er med et godt gammelt ord fra den marxistisk-leninistiske ordbog et udtryk for sekterisme!

Derfor ser KAP positivt på initiativer som Folkebevægelsen mod fremmedhed og på de mange lokale initiativer til forståelse mellem danskere og flygtninge, selv om vi her kan komme til at sidde i stue med folk, som vi på andre områder er drønende uenige med.

Fredsår - og hvad så?

Vil fredsåret 1986 vise sig at være året, hvor fredsbevægelsen døde? Eller vil det vise sig, at der blev pustet nyt liv i den?

Det vil i høj grad afhænge af, om det lykkes at få nye dimensioner ind i fredskampen.

Af Jørn Juul Sørensen

Siden anden verdenskrig har Danmark haft tre store fredsbevægelsesbølger: En i 50'erne, den anden i 60'erne og den tredje og sidste i 80'erne.

Den første led nederlag fordi den i bestræbelserne på "at rive Danmark ud af den engelsk-amerikanske imperialismes greb" blev særdeles afhængig af og loyal overfor den sovjetiske udenrigspolitik.

Den anden rettede kritikken mod såvel de amerikanske som de sovjetiske atomvåben, men begik så til gengæld den fejl at indsnævre grundlaget til udelukkende at være en kritik af våbnene. Hvor den første bølge var startet direkte på initiativ af DKP'erne, som også havde den politiske ledelse, var den anden mere ledet af pacifisterne, som på det tidspunkt organiserede sig i SF.

Den nye, og vel den største af de tre, 80'ernes fredsbevægelse, blev startet med 'Samarbejdskomiteens' dannelse i 1974, efter at en række personer havde deltaget i en verdensfredskonference i 1973 i Moskva. Samarbejdskomiteens første kampagne var en underskriftsindsamling mod neutronbomben. Men der kom først rigtig

gang i fredsarbejdet i 1979 efter en høring om opstillingen af de 572 amerikanske atomraketter i Europa.

Med organisationen 'Samarbejdskomiteen', der er en paraplyorganisation, havde DKP fra starten grebet om den politiske linje i fredsarbejdet og havde det organisatoriske apparat for at kunne gennemføre store kampagner.

Men allerede fra starten var der folk, der var utilfredse med at Samarbejdskomiteen kun ønskede at rette kritikken for atomoprustningen ensidigt mod USA. Andre var utilfredse med Samarbejdskomiteens struktur og ønskede at organisere sig som græsrodder.

Uenighederne endte med at Erik Knudsen, Jens Toft og andre i november 1979 tog initiativ til dannelsen af Nej til Atomvåben.

NTA pålagde USA og Sovjet hovedansvaret for oprustningen og atomkrigstruslen. NTA mener at USA og Sovjet skal påbegynde nedrustningsskridt uafhængigt af hinanden, altså ikke først og fremmest gennem forhandlinger i Geneve, som ifølge NTA har vist sig blot at føre til fortsat

oprustning, på et højere niveau. Endvidere lægger NTA vægt på at nedbryde de to supermagters militærblokke. Derfor har man prioriteret kontakter til Østeuropæiske fredsgrupper højt.

I de første par år var NTA meget indstillet på at udvikle og fremlægge en selvstændig fredspolitik. Derfor tog NTA ofte selvstændige initiativer, en udvikling der ofte førte til konflikter med Samarbejdskomiteen. Denne udvikling nåede sit absolutte højdepunkt i 1984, hvor NTA stod så fast på sine fredspolitiske principper, at det førte til et brud mellem Samarbejdskomiteen - eller den sammenslutning man nu havde dannet, Landskampagnen Stop Atomraketterne - og NTA i forbindelse med den årlige påskemarch. En lignende udvikling førte i landets næststørste by til, at SF brød med det DKP dominerede "Fredssamarbejdet".

Siden er de amerikanske atomraketter blevet opstillet i Italien, Vesttyskland, Belgien og England samt Holland, som også har besluttet at opfylde deres forpligtelser i forhold til NATO's "dobbeltbeslutning" fra 1979. Udstationeringen på den modsatte side af jerntæppet har også fået en tand til. Sovjet har fortsat opstillingen SS-20'ere, og udbygget raketbaserne i Tjekkoslovakiet og DDR. Samtidig har de strammet kursen overfor de mennesker og grupper, der forsøger at opbygge en uafhængig, alliancefri fredsbevægelse.

Afmagt og desillusion har fundet vej til fredsmarchernes rækker, hvilket man har kunnet måle på deltagerantallet til de store fredsdemonstrationer i Europa og ved en nedgang i deres

opinionsdannende arbejde. I 1985 har fredsbevægelsen i Danmark, både den sovjetloyale og den alliancefri, været utrolig enige om et eneste punkt, som man også har kastet alle kræfter i, nemlig spørgsmål om Norden som atomvåbenfri zone.

Norden som atomvåbenfri zone

Ideen om at erklære Norden som atomvåbenfri zone blev fremsat af den tidligere finske præsident Kekkonen i 1963. Ideen går ud på at erklære fire nordiske lande for atomvåbenfrie og lade Sovjet og USA garantere aftalen.

Fredsbevægelsen har fremsat kravet adskillige gange, og gennemført flere underskriftsindsamlinger, den seneste i 1984-85 på kravet om Traktat NU.

Først efter at de nordiske socialdemokratier aktivt er gået ind for kravet, er det slået igennem, senest ved den parlamentarikerkonference der blev afholdt i december i København. Men der har det entydigt været rettet mod USA og NATO, som i de tidligere kampanjer for kravet. Forkæmperne har ikke ønsket at inddrage krav til Sovjet, om fjernelse af atomraketter på Kola-halvøen, eller krav om at stoppe al sejlads i Østersøen med atombevæbnede fartøjer. Ej heller krav om opsigelse af den finsk-sovjetiske aftale om Finland som sovjetisk opmarchområde.

Socialdemokratierne, specielt i Norge og Danmark, går på liste-fødder i denne sag. Begge har som regeringspartier godkendt "forstærknings-aftalen", der for Danmarks vedkommende betyder at USA og SACEUR (Supreme Allied Comman-

der Europe - Øverstkommanderende for NATO-styrkerne i Europa) kan beslutte om der under en "spændingssituation" skal landsættes 13.000 britiske og 45.000 amerikanske soldater med fly. Denne aftale er en vigtig del af hele NATO's nordflankestrategi, samtidig med, at den med jævne mellemrum strammes op som led i USA's disciplinerings-politik over for de europæiske NATO-lande.

Det er lykkedes socialdemokratiet at vinde meget stor indflydelse i fredsbevægelsen via denne sag. Tomme ord og hensigts-erklæringer, fra Parlamentariker-konferencen og diverse Folketingsdagsordener, har tappet fredsbevægelsen for liv. Denne strategi om at føre fredskampen ind i parlamenterne er lykkedes, men det er desværre også blevet fredsbevægelsernes og fredskampens endeligt - indtil videre.

De militære magtblokke

Efter et par år, 79-81, hvor den vesteuropæiske fredsbevægelse først og fremmest var fokuseret på at kæmpe mod opstillingen af de 572 amerikanske atomare mellemdistanceraketter, blev der med erklæringen af den militære undtagelses-tilstand i Polen, fremsat synspunkter om at kampen for et udelst Europa var en central del af kampen for fred. Kampen for fred og frihed er udelelig, blev der sagt fra først og fremmest den hollandske fredsgruppe AKV.

Fredsdemonstrationerne i Holland, Belgien og Vesttyskland var de kommende år derefter præget af solidaritet med Charter 77 og Solidarnosc. I Danmark var det NTA

der formulerede en kritik af begge supermagters magtblokke, som værende undertrykkende for hele Europas befolkning. NTA arbejdede på at styrke solidariteten med de uofficielle fredsgrupper i Østeuropa. Men længere end til at sige "Nedrustning i Øst og Vest", og til at tale om fælles fjendebillede kom den samlede danske fredsbevægelse aldrig. Al solidaritet med undertrykte fredsgrupper i Østeuropa, alle konkrete krav om fjernelse af SS-20'erne i Sovjet og af tilsvarende udstationeret i Tjekkosllovakiet og DDR, al kritik af Sovjet som hovedansvarlig, sammen med USA, for oprustningen, og al kritik af supermagternes lokale krige i Af-

"Unge for Fred" aktionerer ved Osterbro Kaserne mod at officerer her undervises i brug af atomvåben. (ALFA Foto).

ghanistan og Mellemamerika, - alt dette blev blankt afvist af Kampagnen Stop Atomraketterne.

På trods af disse forhold har der ikke fundet afskalninger sted i fredsbevægelsen. Alt synes fred og ro - enhed om sagen.

Enkeltstående arrangementer, som demonstrationer for frigivelse af østtyske og tyrkiske fredsaktivister, 21.-august - og Afghanistan demonstrationer, har fået støtte af enkelte fredsansatjoner som NTA, Kvinder for Fred og International Liga for Fred og Frihed.

Status quo

Intet tyder på at fredsbevægelsen med de nuværende indre magtforhold kan finde en selvstændig politik og stå på egne ben.

Dels har en af fredsbevægelsens mærkesager efter opstillingen af de nye atomraketter, været at få supermagterne til at sætte sig til forhandlingsbordet i Genève. Efter at der er slået nye toner an fra både Reagan og Gorbatsjov, er der igen blevet fremsat forslag til nedrustningsinitiativer, der udelukkende har til hensigt at kaste blår i øjnene på fredsbevægelsen og fremstille supermagterne som dem der først og fremmest tager spørgsmålet om verdenfreden alvorligt.

At der snarere var tale om at begge supermagter havde brug for et pusterum, gennemskues ikke af fredsbevægelsen. Sovjet har brug for at få sat en dæmper på den amerikanske oprustning, indtil de selv på det område kan spille mere lige op med Reagans "stjernekrigs-program", og USA har problemer med samme stjernekrigspro-

jekt over for de vesteuropæiske allierede og brug for ikke at pirke yderligere til NATO-sammenholdet i en periode.

Intet tyder på at de nye dimensioner af fredspolitikken, der igen kan puste liv i fredsbevægelsen, kan vinde gehør med den stærke dominans af SF-SD-synspunkter i fredsbevægelsen. Lasse Budtz har blandt andet sagt, "... at blokkenes indre stabilitet kan være udgangspunkt for en senere afspændings-proces, fordi stabiliteten er den første forudsætning for, at de europæiske lande kan påvirke hver 'deres' supermagt".

Lignende synspunkter er flere gange fremsat af Gert Petersen. Dels i forbindelse med Solidarnosc's kamp mod den polske militærjunta og senest i forbindelse med Afghanistan-demonstrationerne i 1985.

Lyspunkter i mørket

På to punkter er det sket skred i de fredspolitiske synspunkter, der, hvis der fortsat kæmpes for det, kan bane vejen for, at der langt mere slagkraftigt kan rejses krav til fredsbevægelsen selv. Dermed lader der til at være håb forude for fredsbevægelsens fremtid.

For det første NTA's og SF's interesse for at formulere en sikkerhedspolitik, der tager det udgangspunkt, at Danmark skal forsvares mod enhver fjende, at det er befolkningen selv der er grundlaget for dette forsvar, og endelig at forsvaret skal have et defensivt udgangspunkt. NTA har fået nogle vage landsmødebeslutninger om at arbejde for et de-

fensivt forsvar frem mod et afrustet Danmark, mens SF stadig kun er på vej.

For det andet er der fra forskellige side rejst forslag om at fredsbevægelsen begynder at vende sig mod supermagternes iværksatte krige rundt om i verden. Først og fremmest fremført af Kirsten Brun og Vibeke Sperling i Information

Endvidere har der været en fremgang for kravet om Sovjet ud af Afghanistan de seneste to år. Dele af venstrefløjen f.eks. blandt gamle vietnamaktivister er begyndt at komme ud af busken.

Hvad må der gøres

Fredsbevægelsens fremtid som en troværdig, handlekraftig politisk faktor forudsætter at kampen for at inddrage nye elementer i fredskampen sejrer. Man må gøre sig klart, at blot det at fastholde fredskampen som en kamp mod to oprustende supermagter, vil kræve blod og tårer.

Men der, hvor det i 1986 vil være muligt at slå en nødvendig kile ind, er på spørgsmålet om supermagternes engagement over hele verden, først og fremmest i Afghanistan og Mellemamerika. Opinionen mod supermagternes indblanding er voksende, både på højre- og venstrefløjen. Kampen vil alligevel kræve en stor indsats, da man stort set vil blive forsøgt isoleret af alle aktive i fredsbevægelsen. NTA støtter kravet om Sovjet ud af Afghanistan, og at USA skal holde fingrene væk i Mellemamerika - men der er lang vej til at NTA også vil slå for kravet og om nødvendigt tage et brud med hele den DKP-dominerede fredsbevægelse på spørgsmålet.

Erklæret fredsår

De deler, de slås
om jorden - om os
Den grådige bjørn
og den rovgridske ørn

Jeg bringer 'frihed'
på ørnens stærke vinger
- ønsker du den ikke
jeg hurtigt dig betvinger

Og jeg bringer 'fremskridt'
med bjørnens kæmpekræfter
- vil du ikke vide af det
du selv for følgerne hæfter

Jeres uafhængighed får I
gennem vores kontrol
Jeres lykke sikrer vi
med terror, pression og vold

De kriges og taler
om hvor de kan jage
- forsikrer at Dette er Fred i Vor tid!
Mens med dækkede klør
- dog bevidst synligt for verden
de hver dræber og flår et lille kid

Ørne kan stækkes
og bjørne betvinges
såfremt det lykkes at kredse dem ind
Mens bønner og appeller
om fornuft - om respekt
aldrig vil ændre på rovdyrets sind!

Erik Otterstrøm

KORT OM:

Den maoistiske del af den afghanske modstandsbevægelse

Efter at det moskvatro afghanske kommunistparti kom til magten ved et militærkup i april 1978 søgte det hurtigt at befæste sin magt. Kupmagerne havde ingen folkelig opbakning, så noget af det første, de gik i gang med, var, at fængsle og henrette politiske modstandere. Med til modstanderne hørte maoisterne i Afghanistan.

Da Amnesty International sendte en mission til Kabul i oktober 1978, fastslog de, at der var ca. 4.000 politiske fanger, og et år senere i september 1979 skrev de, at der alene i det nye Pul- i- Charkhi fængsel sad 12.000 politiske fanger. Fra venstrefløjen angreb det maoistisk inspirerede Setem-i-Melei parti regimet efter at flere partimedlemmer, herunder den populære Badruddin Baes, var arresteret. Sidstnævnte havde i Badakhshan-provinsen et ry på højde med Che Guevara.

DEN 14. FEBRUAR 1979 blev den amerikanske ambassadør i Kabul - Dubs - kidnappet. Under de efterfølgende begivenheder blev Dubs dræbt, og USA skar hjælpen til landet ned med 80% og undlod at udpege en efterfølger.

Regeringen påstod, at maoisterne stod bag kidnappningen. Andre har fremsat den teori, at det var Parcham-fraktionen som stod bag, for at miskreditere Khalq-fraktionen. Kilder der står maoisterne nær, hævder slet og ret, at det var regeringen selv, og at man blot gav Setem-i-Melei skylden.

Senere i foråret 1979 dannede Setem-i-Melei og venstresocialister en sammenslutning

under navnet Sazman-i-azadibakhsh-i-mardom-i-Afghanistan. (Forkortet SAMA). Denne venstreorienterede partisanbevægelse opererer i det nordlige Afghanistan. Organisationen leder i navnet (Det afghanske folks Befrielsesorganisation) tanken hen på PLO.

Grundlæggeren af SAMA var Majid Kalakani, en legendarisk partisanfører, hvis baggrund og personlighed i forening formåede at skabe en national figur i modstandsbevægelsen. Majid, som var tadjik, formåede at samle tadjiker, uzbeker, hazaraer og Kabulborgere i SAMA, som nåede op på ca. 8.000 væbnede medlemmer. Fra starten organiserede SAMA vellykkede aktioner mod kommunikationslinjer og våbentransporter. Det var også Majid, som organiserede byguerillaen i Kabul - selv før det folkelige oprør i Kabul mod den sovjetiske besættelse i februar 1980. En uge efter det folkelige oprør i Kabul blev Majid fanget ubevæbnet i Kabul. Selvom en masse plakater med Majids billede blev klæbet op i Kabul med krav om hans løsladelse, og en del partisanangreb blev udført, og Amnesty International blev forsikrede om, at en fair retssag ville blive ført, blev han skudt i juni 1980.

SAMA var en stærk organisation - selv efter tabet af Majid og 19 påståede medlemmer af centralkomiteen, som blev fanget og dømt bag lukkede døre i august 1982. Amnesty International fik ikke svar på spørgsmål om deres skæbne. Men én af de 19 vides med sikkerhed død. Det drejer sig om ingeniør Zamari Sadique, hvor familien har fået underretning om hans henrettelse.

SAMA søger at undgå at komme i et afhængighedsforhold til fremmede lande. De har heller ikke synderlig mulighed for at modtage hjælp, placeret som de er i det nordligste Afghanistan. Deres forsyninger kommer fra erobringer fra regeringshæren og de sovjetiske soldater.

Carsten Larsen

Fra og med dette nummer vil der være sat plads af til debat, anmeldelser, digte m.m.

"Ulven og lammet" indleder en debat om utopier. Spalterne er åbne for anden debat, men vi efterlyser især indlæg om netop utopier og samfundsmodeller.

Anmeldelserne i dette nummer af Philip Arctanders bog "Oprør fra flertallet" handler også om samfundsmodeller. I de følgende numre vil andre lignende bøger blive behandlet. Også tidsskrifter og skønlitteratur bliver anmeldt. I dette nummer to tidsskrifter.

Mange skriver digte, noveller og historier. Og de tegner, f.eks. tegneserier. Resultaterne når tit ikke længere end til skrivebordsskuffen. I KT er der mulighed for at få tekster og tegninger offentliggjort. Redaktionen modtager med glæde såvel sådanne bidrag som egentlige artikelforslag.

"Ulven og lammet"

"Og ulven skal gå hos lammet, og panteren hvile hos kiddet, kalven og ungløven græsse sammen, dem drive en lille dreng. Kvien og bjørnen bliver venner, deres unge ligger side om side, og løven æder strå som oxen".

Citatet stammer fra Profeten Esajas, 10. kapitel, vers 6-7. Det er blot en af de utallige paradisiske forestillinger, som har eksisteret i alle kulturer, i alle samfundsformer og til alle tider, naturligvis præget af netop kultur, samfund og tid.

Vi finder et meget konkret udtryk for denne bibelske utopi i propagandamaterialer for Jehovas Vidner og Jesu Christi Kirke af De Sidste Dages Hellige (mormonerne). I et indbydende landskab vandrer løver og tigre fredeligt

rundt mellem græssende hjorte, og midt i det hele sidder den amerikanske kernefamilie og ser lykkeligt opad og fremad.

Vi kender tilsvarende paradiser i andre religioner. Hos indianerne, som efter døden går til "de evige jagtmarker" og hos buddhisterne, som i denne verden søger at gøre sig fortjent til at opnå den evige og smerteløse hvile i tilstanden Nirvana, når engang sjælevandringen er afsluttet.

Lykkelandet kan også være dennesidigt. Vi kender det under navne som El Dorado og Shangri-La. El Dorado, landet der flyder - ikke med mælk og honning, men med det pureste guld, er en indianisk forestilling, stammende fra Colombia. Det var dette fantasiland, indianerne lokkede de span-

ske erobrere til. Shangri-La er landet, som forfatteren James Hilton skabte i sin roman "Den blå månes dal" (1934). I dette land, som skulle ligge i Himalayabjergene, kunne man opnå et næsten evigt jordisk liv i total harmoni. Romanen, i øvrigt af tvivlsom kunstnerisk værdi, opnåede utrolig popularitet i slutningen af 1930-erne og i 40-erne og 50-erne, bl.a. gennem filmatiseringen ("Tabte horisonter").

Ordet utopi betyder i øvrigt "intetsteds" og blev første gang brugt som betegnelse for et idealsamfund i det filosofiske værk "Utopia" fra 1515. Heri skildrer Thomas More en ø med et nærmest kommunistisk samfund, hvor mennesker lever i harmoni med hinanden. Kernebegreber er tolerance og solidaritet. Værket er samtidig direkte og indirekte en voldsom kritik af religiøse og

sociale forhold i datidens England, hvori More i en periode var lordkansler.

BAG ALLE DISSE paradisi- eller utopi-forestillinger gemmer sig en stræben efter et liv i total harmoni, langt fra denne verdens kampe og kaos. Det er en verden, som er, ikke en verden som skal skabes gennem en stadig udredning af og stillingtagen til modsigelser. Som man kan læse i boliganoncer: Det er en nøglefærdig verden, lige til at flytte ind i.

Overgangen fra den verden, vi lever i her og nu, til den anden verden, er "den sidste rejse", enten som udtryk for en konkret rejse (f.eks. til Himalaya), eller rejsen som billede på døden.

Men det kan også være en revolution, hvis man skal tro de mange gamle som nye socialistiske utopister. Der er både før og efter Marx og Engels gjort mange

Kinesiske 'bondemalerier' fra den kulturrevolutionære periode udtrykker altid en paradisisk harmoni og lykke ved livet på landet. På dette billedes noget større og flerfarvede original kan man se, at selv hesten i midten smiler ved udsigten til at "Levere korn til Staten", som billedet hedder.

forsøg på at tænke sig frem til et socialistisk samfund, en model, det nøglefærdige hus, som man en dag i fjern fremtid kan flytte ind i. Også erklærede ikke-socialister har været ude i samme ærinde, f.eks. gruppen omkring "Oprør fra midten". Fælles for alle er nogle forestillinger om et samfund, som i princippet ikke adskiller sig fra religionernes paradisiske verdener. Det er samfund i harmoni. Det er verdener med evig sommer og tidligt modne bær. Alle samfunds-betingede modsætninger er opløst, eller modsætningerne kan i hvert fald løses gennem samtale. Blot vi forstår hinanden bedre, så går det bedre. Bemærkelsesværdigt er det, at den irrationelle stræben efter en verden i total harmoni omsættes i forestillingen om et samfund, som i den grad er gen-nemsyret af fornuft, for ikke at sige snusfornuft, som hvor man i "Oprør fra midten" foreslår, at spørgsmål om lov og ret skal ordnes lokalt ved at man mødes og snakker sagerne igennem. Sagt med andre og mindre pæne ord: "En kultiveret form for lynchning".

Ikke alene socialister i bred forstand, men også erklærede marxister har siden slutningen af 1970-erne været optaget af at modellere på et "alternativ" til det eksisterende kapitalistiske samfund. Flere gange har argumentet lydt: "Vi kan ikke blive ved med at skælde ud på kapitalismen og sige nej, nej og atter nej. Vi må forklare folk, hvad et socialistisk samfund er for noget, så de ser, at der er tale om et valg mellem to muligheder."

Også i KAP er argumenter af denne art blevet fremført, selvom endnu ingen vistnok har udformet

en færdig model med navnet Det Socialistiske Samfund i størrelsesforholdet 1:100.000.

DER ER MANGE forklaringer på, at også socialister og endog erklærede marxister kaster sig ud i utopi-tænkning. En er den håbløshedsfølelse, der kan gribe enhver, som i årevis har sagt "nej til...", og som igen og igen har hørt svaret? "Stil noget bedre i stedet". Det er en politisk frustration over altid at skulle optræde i rollen som den, der skælder ud og fremmaner de værste tænkelige af alle billeder. Kunne man ikke i stedet fortælle nogle gode, nære, varme og kærlige historier om, hvordan det skulle være?

En anden forklaring er, at vi - når vi i konkrete situationer møder urimelighed, uretfærdighed og undertrykkelse - uundgåeligt forestiller os "det modsatte" som målet. Overfor byernes grå beton sættes farver og natur: alt skal være grønt og "grønt". Overfor et fremmedgjort og fremmedgørende sundhedssystem sættes sundhedsarbejdere, som har tid, og som ikke gemmer sig i store kolosser af hoptaler. Overfor den kapitalistiske (lovæssige!) vækst sættes nul-vækst eller anti-vækst.

Ud af disse utallige modforestillinger udkrystaliserer sig meget let et helt andet samfund, et "omvendt" samfund, som så at sige er det samme, uanset om det er borgerlige eller socialistiske utopister, som står bag det. Den første grundlovsparagraf i dette nye samfund synes at skulle blive: "Vi skal være gode ved hinanden".

Der er imidlertid også en tredje forklaring på, hvorfor

Utopien, hvor ulven og lammet lever side om side i fredfyldt harmoni, findes mange steder i litteraturen, også f.eks. i tegneserien "Fantomet", som er en af de mest solgte serier gennem tiderne. I Fantomet's univers, der er et billede på hele verden, findes også en ø med navnet Eden, hvor dyr og mennesker lever fredeligt med hinanden, sådan som billedet her viser.

også marxister begynder at bygge med på utopierne, og det er en nok så alvorlig grund, nemlig den at mange marxister er ved at fjerne sig fra marxismen som politisk videnskab. Man gør marxismen til en ideologi på linje med andre ideologier, og det, det så gælder om, er at overbevise flest muligt om, at den marxistiske ideologi og utopi er den bedste af de på markedet værende. Får man på et tidspunkt flertal herfor, har man de objektive betingelser for en revolution. Forsvundet er al viden om politisk økonomi, produktivkræfternes udvikling og den historisk-dialektiske materialisme.

Denne af-videnskabeliggørelse er naturligvis ikke enestående. Den er en del af den almindelige højredrejning, som generelt er antividskabelig, og som søger at underminere videnskaben og fornuften med myter og mystik, således at kun snusfornuften bliver tilbage. Til gengæld bliver denne ophøjet til at være mere

"demokratisk" og til den højeste form for visdom.

SELVFØLGELIG HAR og skal vi have visioner, og selvfølgelig kan man angive nogle principper for et socialistisk samfund, blandt andet byggende på erklæret socialistiske samfunds fejtagelser. Faren opstår først for alvor i det øjeblik, visioner og principper samles i utopier og paradisiske forestillinger.

For hvad er utopierne gang på gang gennem historien blevet brugt til, også af socialister og marxister? Til kontrol med og retledning af menneskelig adfærd før og efter, at målet er nået.

Før: I sin ekstreme form har religiøse sekter og retninger som Indre Mission og Jehovas Vidner krævet et her-og-nu-liv i undertrykkelse, selvkontrol og askese, og man har kunnet gøre det, bla. fordi man har lovet folk, at de efter den sidste rejse vil komme til at leve i evig lykke og harmoni. I politiske systemer har

man set det samme - og ofte lige præcis det samme - krav om asketisk livsførelse. Langt ind i den marxistisk-leninistiske bevægelse så vi en morallære, som satte grænser for livsudfoldelse, og her tænkes ikke på udbytning, undertrykkelse og anden djævelskab, men på seksualitet, drikke- og spisevaner m.m.m. I Norge, hvor man måske nåede "længst", var der i formen næppe nogen reel forskel på de mest reaktionære, missionsske kredses krav til livsførelse - og så PARTIETS krav. Ind imellem var der ikke engang forskel i indholdet.

Efter: I de lande, som har gennemført socialistiske revolutioner, har magthaverne på et tidspunkt erklæret klassekampen for afløst og den sande socialisme indført. Tilbage står blot nogle justeringer. Enhver som tvivler (offentligt) på den virkeliggjorte utopis fortræffelighed, betragtes som kriminel eller sindssyg og behandles derefter. Retningen for udviklingen, som skal føre til de sidste nødvendige justeringer, bestemmes af de nye magthavere, der i gru så rigeligt står mål med de tidligere magthavere. De skaber et skønsmaleri af virkeligheden, hvorefter virkeligheden, - eller i hvert fald folks bevidsthed om virkeligheden - haves sig at rette.

Gang på gang har borgerlige ideologer haft alt for let spil. For de har kunnet sætte lighedstegn mellem "den virkeliggjorte socialisme" og totalitære og menneskefjendske samfund, og dermed har de kunnet bortlede opmærksomheden fra det kapitalistiske

samfunds udbytning og undertrykkelse.

Her har KAP som det eneste parti på venstrefløjens sagt fra. Så meget des mere foruroligende er det, når kravet om utopitænkning med jævne mellemrum dukker op i det tomrum, som manglende politisk-videnskabelige studier har skabt.

DE SIDSTE ORD skal være Marx og Engels' fra "Det kommunistiske partis manifest", hvor de i afsnittet om "den kritisk-utopiske socialisme og kommunisme" siger: "Opfindere af disse systemer (utopier) ser ganske vist modsætningen mellem klasserne såvel som de opløsende elementer i selve det herskende samfund. Men de ser ikke proletariatet som bærer af en historisk selvvirksomhed, af en særlig politisk bevægelse.

Da udviklingen af klassemodsatningen holder trit med industriens udvikling, forefinder de heller ingen materielle betingelser for proletariatets befrielse og ser sig om efter en social videnskab, efter sociale love, der kan skabe disse betingelser.

De må erstatte den sociale virksomhed med deres personlige virksomhed som opfindere, de må erstatte de historiske betingelser for befrielsen med fantastiske, de må erstatte proletariatets gradvise organisation som klasse med en specielt udpønsat organisation for samfundet. Den kommende verdenshistorie opløser sig for dem i propaganda for disse samfundsplaner og i deres praktiske gennemførelse".

Torben Weinreich

Socialismens diskrete charme

"Oprør fra flertallet" hedder en bog fra den pensionerede topembedsmand og tidligere arbejdsgiver inden for staten, Philip Arctander. Med den titel slår han fra starten tonen an i bogen. På den ene side siger titlen klart, at den handler om oprør og socialisme. På den anden side lægger han med titlen en skæg og underforstået distance til "Oprør fra midten." Og den blanding mellem det klare og det underfundige er det, der præger hele bogen. Hør for eksempel her:

Skal vi alle køre med bus, når vi får socialisme, spørger Philip Arctander og svarer:

"Det kan godt være, at flere vil køre med bus og S-tog og minibus og teletaxi m.m. Men så vil det være, fordi der er flertal for at udvikle hele det kollektive transportnet, sådan at det kan betjene os bedre end nu, og måske i flere tilfælde bedre og billigere end privatbilen, som i hvert fald ikke er nogen løsning for børn, gamle, handicappede, berusede og flere andre talstærke minoriteter."

Sådan kan det altså skrives, så det ikke bare er letlæst, men også morsomt. Og det kan vi vel nok trænge til, når de fleste bøger og artikler om socialisme ved gud ikke er nemme at læse. Og slet ikke sjove.

Boomerang til venstrefløj

Diskussionen om socialisme skal ud til brugerne, alle dem det rager, og ikke foregå på de overbevistes volapyksprog. Det er Arctanders mål med at skrive bogen.

Hans kritik af den danske venstrefløj for at skrive indforstået og indviklet vender han pudsigt nok om, når han gør op, hvad vi ved om socialisme. "Folket skal have magt over problemerne," skriver han som en af de tre nødvendige betingelser for socialisme. Og folket har kun magt over problemerne, hvis de har en ærlig chance for at deltage i diskussionen. Det har folket desværre ikke haft, når det drejer sig om bidrag fra inderkredsen.

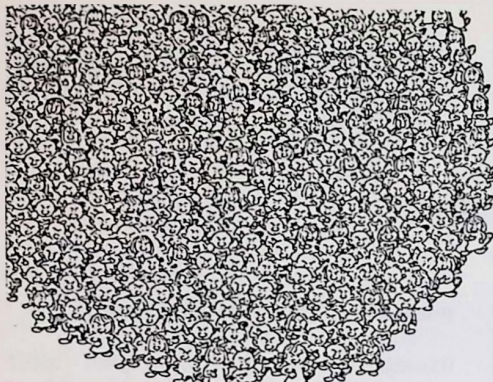
Meget andet end den negative

1. - mig?

Jeg vil bare have det godt

Claus Deleuran har illustreret
"Oprør fra Flertallet".

MIG? 2. - jeg vil bare have det godt
3. - jeg vil bare have det godt
4. - jeg vil bare have det godt
5. - jeg vil bare have det godt

500. - jeg vil bare have det godt

5.000. - jeg vil bare have det godt

500.000. - jeg vil bare have det godt

4.999.999. - jeg vil bare have det godt

5.000.000. - jeg vil bare have det godt

5.000.000.000. - jeg vil bare have det godt

Det er mig, det drejer sig om -

5 millioner mig i Danmark

5 milliarder mig i verden

lærdom, mener han ikke, at vi kan hente ud af den danske venstrefløjs virke. Mange vil uden tvivl stejle her. Gamle venstrefløjsve-teraner vil tænke, at de dog har ydet nogle tanker, der har gjort socialismen lidt mere nærværende. Men Arctander dom er altså, at vi kun kan lære af vestrefløjen ved dens negative eksempel.

For Kommunistisk Arbejderparti må der være noget at diskutere her. Er det en kritik, som Arctander kun retter mod den øvrige venstrefløj, eller er også KAP placeret i skydeskiven. Og hvis kritikken også gælder KAP, må partiet diskutere, i hvor høj grad, det fløjer sig ramt, og hvad det vil gøre ved det.

Den drømmeløse søvn

Med sine enkle forklaringer på socialismen får Philip Arctander slået nogle sandheder fast, som mange måske har glemt. Samtidig er det en god begynderbog for ungdom og alle andre, der for første gang skal finde ud af den underlige fisk, der hedder socialisme. Den stiller ikke krav om flere års undervisning i de særlige venstrefløjs-flokkler.

"Folket skal have magt over produktionen, folket skal have magt over lederne og folket skal have magt over problemerne," er hans tre vigtigste betingelser for, at et samfund er socialistisk.

Sådan lyder hans enkle definition af socialismen, hvad der får ham til at feje alle lande til side, som erklærer sig socialistiske. De lever ikke op til betingelserne. De har glemt folket, skriver han.

Arctanders præsentation af socialismen kan nogle steder komme over og virke som selvfølgeligheder og almindeligheder, der ikke bringer os så meget videre eller siger så forfærdelig meget. På den anden side er det også rart, at han minder os om alle de gode sider ved socialismen. Alt for mange gamle socialister er faldet i søvn, endda i en dyb drømmeløs søvn. De har glemt hvorfor socialismen - ikke bare rent abstrakt, men også på det nære plan - er så eventyrligt meget bedre end kapitalismen.

Den omvendte vinkel

Pudsigt nok tvinger den enkle, snusfornuftige argumentation i

bogen også nye spændende tanker frem.

For eksempel, når han skriver om det vesttyske Berufsverbot, der naturligvis har mødt megen forargelse:

"Der er udtrykt megen sympati med ofrene, lærere, postbude osv. Men de fleste har overset sagens anden side. Måske fordi den er så stor? Meningstvang skader selve styret, der indfører den. Intet system kan holdes i live uden kritik. Al udvikling starter med kritik af det eksisterende. Uden kritik rådner ethvert system... Så det er såmænd mindre for kritikernes forlystelse, at et samfundssystem skal give plads til kritik, det er for systemets og samfundets egen skyld."

Denne måde at vende synsvinklen på og få noget nyt frem, bruger han igen, når han skriver om ledelse. Hans hovedsynspunkt er, at der kun kan være tale om god ledelse, når ledelse og ledede har samme interesser:

"Det er derfor, det er umuligt at skabe god ledelse i et privatejet foretagende, hvor ejere og ansatte ikke ret langt kan have samme interesser. Ejerne kan levere mere eller mindre god magtudøvelse, men ikke god ledelse. I samfundsmålestok vil det sige, at god ledelse først kan virkeliggøres i et socialistisk samfund. Og så er den ikke engang sikret, men i hvert fald mulig. Det er måske et af de argumenter for socialisme, som nogle ikke-socialister kunne interesseres i."

at han har skrevet bogen for at røre op i debatten om socialisme. Et af hans synspunkter er der også al mulig grund til at debattere. Det er hans holdning til demokrati.

Det vigtigste i demokrati er, ifølge Philip Arctander, indsigt, viden og begribelse af, hvordan tingene hænger sammen.

"Sådan set kan man udmærket forestille sig et fint demokrati uden stemmeret, hvis alles indsigt er i orden. Man kan sagtens udøve sin magt gennem andet end stemmeafgivelse," skriver han.

Men Philip Arctander forklarer ikke, hvad vi skal have i stedet for stemmeafgivelse. Det er for nemt. Og demokratiet for-toner sig i det uvisse.

At oplyse bredt og snakke er dejligt, så længe der er enighed. Men under socialismen vil der også opstå uenighed og skarpe debatter. Det er i sådanne yderpunkter, at demokratiet skal vise sin livskraft. Og her er der ingen vej uden om afstemninger. Eller er der Philip? Og hvilke?

Mange andre synspunkter i "Oprør fra flertallet" er en omtanke og debat værd. Bogen kører ikke Cadillac'en ind i socialismen, men den giver os en chance for at røre lidt ved fremtiden. Og rundt i den.

Den åbner venstrefløjens vinduer til verden, så der kommer lidt frisk luft og nyt liv i planerne om et bedre samfund - for flertallet.

Niels Mulvad

Må vi bruge vores stemme

Philip Arctander lægger vægt på,

Philip Arctander som rød lyriker

DET ER EN charmerende bog om socialisme, Philip Arctander har skrevet. Titlen 'Oprør fra flertallet' lægger sig op af en velkendt forgænger. Men i modsætning til 'Oprør fra midten' er Philip Arctander erklæret socialist. Det giver nogle forskydninger. For det første behøver Arctander ikke at løse den besværlige opgave at definere hvad "midten" er. For det andet behøver han ikke at foretage den besværlige linegang mellem ekstremer.

De to oprørske bøger har et fælles udgangspunkt: at kapitalismen er ramt af konflikter, som ikke har en kapitalistisk løsning. Selv om Danmark er rigt og demokratisk, så er der alligevel noget råddent i riget. Arbejdsløshed; miljøtrusler, krigstrusler; almindelig frustration – og meget mere fra den skuffe. Selv om det kunne være godt, er det noget skidt. Sådan lyder Arctanders diagnose.

Kapitalismen har skabt forudsætningerne for et godt samfund. Arctander mener desuden, at "vi er gode nok". Når både de fysiske og psykiske forudsætninger er til stede, så burde vi kunne lave revolution. Men hvem er dette "vi", og hvorfor er revolutionen ikke indtruffet for længe siden?

For Arctander er der ingen tvivl. "Vi" er folket. Det danske

folk. Mange er blevet forsigtige og taler hellere om befolkningen end om folket. Arctander er ubekymret og bruger det gamle ord. En "befolkning" er delt op i grupper af forskellig art. Men "folket" er ét og udeleligt.

Socialisme skal indføres af de langsomme. Af de mange, som langsomt når til erkendelse af, at det gamle system er for dårligt til at løse vores fælles problemer med. Som derefter langsomt diskuterer sig frem til en fælles afklaring af de vigtigste hovedtræk i et bedre system. Og som så, muligvis ikke helt så langsomt – indfører det. Erkendelse, afklaring, handling.

Klip fra bogen.

Det danske folk skal overtage magten i Danmark. Ligesom Oprør fra midten ser Arctander ingen forbilleder for denne proces. Det som kaldes for socialisme i Østlandene er ikke værd at efterligne. Den reelt eksisterende socialisme er afsporet, stivnet i bureaukrati og statstvang.

Ingen er i samme båd

Men hvordan bliver befolkningen til et folk? Når jeg skal forestille mig det danske folk, er skærmen fuld af sne. Det jeg kan se, er en sværm af grupper – løngrupper, vetogrupper, statusgrupper, ideologiske grupper og meget

mere. De kæmper for sig selv, og kun statsmagten lader som om, den kæmper for helheden. Ingen er i samme båd. Alle føler sig låst af forskellige former for nødvendighed, hvad enten den kommer fra økonomien, arbejdet eller familien. Hvad bliver der af helheden

Samfundets indretning til gavn for flertallet skal kunne diskuteres af flertallet. Det skal nemlig besluttes af flertallet. Derfor er det flertallet, der skal forstå sit samfund. Så flertallet kan forklare hinanden, hvordan det hænger sammen. Og derefter forandre det, sammen. *Forstå, forklare, forandre.*

i denne proces? Hvor bliver folket af? Og hvorfor viser folket sig ikke som folk?

Problemet med Arctanders bog er, at det aldrig bliver rigtig klart, hvordan vi kommer fra den danske befolkning til det danske folk. Hvis man kunne forudsætte, at folket fandtes, var problemet ikke så stort. Men det folk, som Arctander taler om, findes ikke. Og præcis derfor får Arctander ikke et solidt greb om ondets rod.

Oprør fra flertallet bliver et stykke socialistisk poesi - optimistisk, besværgende og naiv. Der er mange slags naivitet, og ofte er det en fin manøvre "naivt" at overse problemer, som man betragter som kunstige. Men det er en anden slags naivitet, som ikke vover sig ind på livet af det problem, den vil løse. Selvfølgelig ved Arctander godt, at befolkningen er delt og derfor kan beherskes. Han kender også de gode grunde til, at omvæltningen ikke allerede er sket. Men alligevel leger han forundringsleg. Det hele er jo så indlysende og så let. Socialismen burde være indført for længst.

Folkeoplysning

"De få" regerer over "de mange". "De smarte" får lov til at slippe afsted med deres fiduser. Disse urimeligheder skyldes mest af alt mangel på oplysning. Det danske folk skal til folkeoplysning, så det kan få magten over produktionen og over lederne. Det politiske arbejde beskriver Arctander med udgangspunkt i Mao: fra masserne til masserne. Den politiske agitation skal lytte til folket, sammenfatte folkets ønsker og vende tilbage til folket i et endeløst vekselspil. Men hvad nu hvis forskellige agitatorer hører noget forskelligt? Hvad nu hvis den ene hører skingre stemmer, som kræver mere af det hele, mens den anden hører en dybere stemme, som kræver et forældet økonomisk system afskaffet? Eller mere direkte: hvorfor er LO-toppen ikke arbejderne talerør, når den nu er valgt demokratisk af arbejderne? Hvilken bedre måde at organisere sig på kan Arctander pege på?

Arctander beskæftiger sig ikke med, hvordan folket skal organiseres og hvordan den demokratiske proces skal foregå. I stedet

Man kan godt forestille sig, at et lille, velordnet land, med stor respekt for sit eget delvis demokrati, kunne være med til at bane vej. Bare ved at løse sine egne problemer ordentligt. Som vi før har gjort på nogle områder: folkehøjskolen, andelsbevægelsen, sociallovgivningen (ak ja, det var dengang), almennyttigt boligbyggeri m.m.

arbejder han direkte med fiktionen om "folket". Problemet dukker derfor op et andet sted: at folket ikke er kloget nok endnu. Men det er, i Arctanders mund, næsten en indrømmelse af, at problemet ligger et spadestik dybere end

det fremgår af Oprør fra flertallet. Derfor løfter bogen sig så smukt i sin retorik, at den slipper jorden og bliver svær at bruge som andet end en liste over langsigtede mål. Det er allerede noget. Men jeg tror, at Arctander har villet mere med den.

Arctander har netop villet være jordnær og direkte. Han har villet skære igennem den indviede jargon og gøre socialismen til en sag for enhver. Men for at finde dette "enhver" har han set bort fra de fleste forskelle i den danske befolkning, bortset fra forskellen mellem folket og lederne. Netop herved er Oprør fra flertallet, på trods af sin erklærede hensigt, alligevel blevet verdensfjern.

Bedst er den, når den tager sig af de gængse indvendinger mod

socialismen. Her er Arctander lydhør og tager mange stik hjem. Det hedder tit, at socialisme vil betyde, at "vi allesammen" bliver fattige - at man, som LO-toppen engang sagde, kommer til at fordele fattigdommen. Her viser Arctander i en fin kalkyle, hvordan det er en illusion at kapitalismen er særlig effektiv. Den er måske effektiv i detaljen, men ikke i helheden. Og den opererer med et begreb om rigdom, som i al sin entydighed er blevet ubrugeligt. "Bedre" er ikke det samme som mere. "Bedre" er en sammensat størrelse, som også har med kvaliteten at gøre. Det gængse begreb om rigdom er blevet både økologisk og socialt destruktivt.

Ole Thyssen

★★★★★

På 1. og 2. klasse

MÅNEDSBLADET PRESS er i skrivende stund udkommet 4 gange. Det er sådan en slags "Ugeavisen København" på glittet papir.

Det skrives af ukuelige freelancere og koster 19,75. Forrygende billigt for 80 sider i stort format, sammenlignet med samme efterårs lancering af hele tre højtlitterære tidskrifter til bogpriser.

Indholdet er det samme uhøjtidelige gøren grin med bureau-

krater og forpamprede politikere, som "København" har gjort i årevis - uden nævneværdig virkning, desværre. Weidekamp sidder i 4 år til. Desuden lange interviews med folk bag de aktuelle elendighedsstatistikker, med f.eks. jobansøgere, arbejdsløse, bøsser, flygtninge. De tegner nogen konkrete MENNESKER bag dagbladenes opremser, og viderebringer meget vigtige erfaringer, alle vi politiske dogmatikere har godt af

De er også en tegneserie af Kim FUPZ
Aakesson i hvert nummer af PRESS.

SAFETY FIRST

ihvertfald at læse os til.

Historien i nr. 3 om to iran-
ske flygtninges utrolige kamp og
flugt til Danmark bør kopieres
(eller måske hellere købes i
klassesæt) af alle skolelærere,
og læses af alle større elever
som indledning til ethvert hjer-
tegrubende emnearbejde om flygt-
ninge og menneskerettigheder. Det
giver de rette proportioner til
en diskussion med eleverne og de-
res "skjulte, medbragte" forældre
om, hvorvidt asylansøgeren bør få
en cykel eller ej.

FOR OS, der er vænnet til ven-
strefløjens røvkedelige lay-out,
hvor samtlige udgivelser er så
mageløst kedelige, er Press' lay-
out jo forvirrende. En ret rodet
blanding af reklamer, vittigheder
og afsindige nyheder fra udlandet
à la J.B. Holmgårds petit-oplys-
ninger om den mærkelige kinesiske
kapitalisme.

Fotografierne er mange og i
sig selv historier - en oplevel-
se, når vi ellers kun ser dags-
pressens portrætter af folkets
repræsentanter på Tinge.

Press henvender sig efter
eget udsagn til folket på 2.
klasse, og gør det oplysende,
letlæst og sjovt, omend lidt apol-
itisk. Alligevel bør man støtte
den fortsatte udgivelse med et
abonnement, og for eksempel
nærværende partis utallige skole-
lærere bør altså sørge for, at
skolen/gymnasiet gør ligeså.

"Press", Vesterbrogade 31,
1620 København V,
tlf. 01 - 31 50 64.

*

BØRSENS NYHEDSMAGASIN startede
samtidig med Press, og henvender
sig til erhvervsfolk og smarte

Annette Willadsen startede sin
nye karriere i Søpavillonen
med champagne-brunch

Chef- stewardessen lander med champagne

ANNETTE WILLADSEN,
39, tidligere jurastuderende
og chef-stewardesse i Ster-
ling Airways, er udnævnt til
koordinator på Søpavillonen
i København og står
gruppe på fire
for den

Overraskende nye tal fra
Økonoministeriet afliver myten
om pensionisterne som en
dårligt stillet
befolkningsgruppe - Når skat,
offentlige ydelser, bolig m.m.
tages i betragtning, er den
gennemsnitlige levestandard
for pensionister på højde med
de erhvervsaktives levestod

To (tilfældige) klip fra Børsens
Nyhedsmagasin nr. 4/2. årgang.

"iværksættere" på 1. klasse. Kommer hver uge og koster 29 kroner. Muligvis pengene værd for dem, der tager detaljerne i borgerskabets omfordelinger af magt og aktier alvorligt.

Bringer symptomatisk mange portrætter og interviews med typer i det socialdemokratiske borgerskab. Redaktionen må siges at have fingeren på pulsen og fremtiden for sig. Selv den mindste OD-fondsbestyrelse bør abonnere og holde sig orienteret om investeringsmulighederne.

For os andre er det inderligt ligegyldigt. Selv de erhvervsvenlige dagbladsjournalister er holdt op med at citere.

LAY-OUTET ER helt ned i detaljen en tro kopi af det amerikanske News Week, desværre for de økonomiske bagmænd jo lidt mere provinsielt i indhold bortset fra

annoncerne, der appellerer til den del af borgerskabet, der køber deres "vintersports-udstyr" på Ordrupvej og forærer brilliantbesatte men opvakte hustruer allianceringe til 10.000 kroner - hvert år.

Et "must" for lokale headhunters og socialdemokratiske pampere. Martin Rømer, der snart skal administrere samtlige offentligt ansattes OD-midler, og som selv er fritidsgodsejer og -hesteavler, bør eje et abonnement. Og sådan kender vi jo alle sammen en lang række fagforeningsledere, der bør portrætteres i farver i Børsens Nyhedsmagasin.

Et kommende "arbejderflertal" vil skaffe organet mange nye abonnenter, så det kører helt uden vores bidrag.

Annette Westrup

★★★★★★

Serenade

Mågerne skriger
solen ned

Byens tårne og spir
ses natterejste

Række efter
mørkets bløde hinde.

Søren W. Nielsen

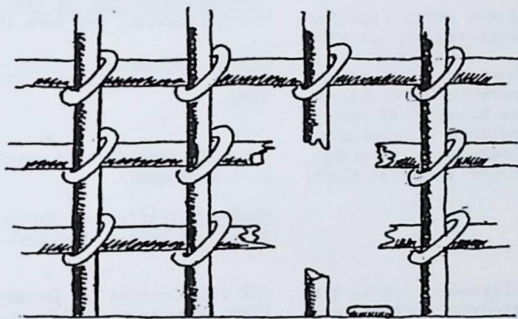
Tamfuglen

Ser du nu - ser du nu hvad jeg mener.
 Hvis vi skal kunne bruge dig til noget.
 så må du også være indforstået
 med at give noget af dig, ofre noget til mig
 og sprænge både lænker og bånd, kæmp i den ånd og
 det vil ej gå dig galt, og jeg vil gi' al min varme til dig

Bryd nu ud af dit skjul
 bryd nu ud af dit bur
 løs nu op for de bånd
 som holder dig fast.

Men tamfugl, bryd ikke sammen
 lad ikke andre slukke flammen
 tamfugl bryd ikke sammen
 nej bryd dog ud.

Stig Augustsen - fra Slagelse rockorkesteret Tabu.

★★★★★★

Flygtninge og racisme. Noter/litteratur

Noter:

- (1) Antallet af registrerede flygtninge skjuler samtidig det forhold, at det faktiske antal af flygtninge er langt større. Det skal således fremhæves, at kun såfremt et land selv indvilliger heri, vil FN registrere flygtninge, der har begivet sig på flugt fra hjem og arbejde, men som er forblevet indenfor sit eget lands grænser. Som man kan se af konventionen, omfatter det officielt anerkendte flygtningebegreb altså heller ikke sådanne mennesker.

Samtidig er det naturligvis et åbent spørgsmål i hvor stor udstrækning

de mange millioner mennesker, der på grund af økonomisk ubærlige livsmuligheder begiver sig til andre lande som gæstarbejdere, i virkeligheden også må opfattes som flygtninge. I hvert fald er der ingen tvivl om, at selv om de faktisk direkte er truede på livet, så kan de ikke falde ind under FN's flygtninge-definition.

- (2) Omkring begrebet 'race' brugt om mennesker, er det nok nødvendigt med en længere forklaring. Hvis man slår op i et af dagens gængse leksika, kan man læse følgende:

"menneskerace: en gruppe mennesker in-

den for et mere eller mindre velafgrænset område, der har udviklet en række arvefaste, særlige genhyppigheder med dertil svarende fysiske træk, der skiller dem ud fra andre. Hovedform, kropslængde, pigmentering osv. er blandt de træk, der har været benyttet til raceafgrænsning. De tre hovedracegrupper er: 1) mongolider, 2) negerider, 3) kaukasider (europider); endvidere khoisan (buskmænd og hottentoter) og australider. Da racebegrebet er biologisk defineret kan hverken sprog, kultur eller religion benyttes til raceafgrænsning..."

(Gyldendals Tobindsleksikon 1982)

Megen af den racistiske ideologi har altså, som man nemt kan se, været knyttet til træk, som netop ikke kan danne baggrund for at tale om forskellige menneskeracer. Det gælder for eksempel Hitlers opfattelse af jøder, slaviske folk og 'ariere' som særlige racer.

Samtidig skal det måske lige for god ordens skyld lige nævnes, at selv om man taler om, at der findes forskellige racer, så er mennesket stadig én og kun én (dyre-)art. Pseudo-biologiske teorier om, at blanding af racerne skulle kunne føre frem til biologisk dårligere overlevelseseegnede individer, må derfor afvises som rent og skært nonsens.

Anvendt litteratur

Følgende er en meget ufuldstændig liste, der primært medtager den litteratur, jeg direkte har brugt i artiklen. Er man interesseret i selv at gå dybere ned i emnerne, må jeg derfor henvise til litteraturlisterne i nedenævnte bøger:

Hannah Arendt: Imperialismen. Anden del af

det totalitære samfundssystemets oprindelse. Dansk udg. København 1972.

Ottar Brox: Strukturfascismen och andra es-saer. Lund 1972.

Dansk Flygtningehjælp: Flygtninge, København 1984.

Jacques Blum: Indvandrere og minoriteter. København 1982.

Kirsten Boman: Normalt og unormalt. København 1975

Ole Heiriis: Fremmede i Danmark, 1983.

Ole Hammer/Jørgen Dietzel: Rødgrød med fløde. København 1983

Bettelheim og Janowitz: Social change and prejudice.

Tamutsu Shibutani og Kian M. Kwan: Ethnic stratification, New York 1965.

Henrik Skovgaard Nielsen: Den hvide mands byrde? Imperialismen 1870-1914. København 1982.

Til illustration af racismens virkninger skal fremhæves:

Günter Walraff: Ganz Unten, 1985. Dansk udgave.: På bunden, Forlaget Fremad 1986.

Til illustration af de særlige absurde psykiske og sociale problemer, der møder flygtningen kan følgende roman fra mellemkrigstiden anbefales:

Erich Maria Remarque: Triumfbuen. Findes bl. a. i Gyldendals Tranebogsserie.

Grethe Jensen

★★★★★★

★ ARBEJDERAVISEN

ARBEJDERAVISEN er et politisk ugeskrift udgivet af KAP. Det bringer kommentarer til og analyser af vigtige træk og tendenser i klassekampen. Et abonnement - som er gratis - kan fås ved henvendelse til KAP, Studiestræde 24, 1455 København K. Tlf. 01 152133.

★★★★★★

